

การตรวจสอบการดำเนินงาน
โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

กลุ่มตรวจสอบภายใน
กรมส่งเสริมการเรียนรู้

สารบัญ

	หน้า	
บทสรุปผู้บริหาร	ก - จ	
บทที่ ๑ บทนำ		
ความเป็นมาในการตรวจสอบ	๑	
วัตถุประสงค์การตรวจสอบ	๑	
ขอบเขตการตรวจสอบ	๒	
วิธีการตรวจสอบ	๒	
ระยะเวลาการตรวจสอบ	๓	
บทที่ ๒ ข้อมูลพื้นฐานโครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖	๔	
บทที่ ๓ ผลการตรวจสอบและข้อเสนอแนะ		
ประเด็นการตรวจสอบที่ ๑	การดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน	๑๐
เกณฑ์การตรวจสอบ	การดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน เป็นไปตาม แนวทางที่กำหนด	
ประเด็นการตรวจสอบที่ ๒	ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน	๑๕
เกณฑ์การตรวจสอบที่ ๑	โครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชนสามารถสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ ให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาสู่ วิสาหกิจ ชุมชน	
เกณฑ์การตรวจสอบที่ ๒	ผลิตภัณฑ์สินค้าจากโครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชนมี คุณภาพมาตรฐานสามารถสร้างอาชีพ และรวมกลุ่ม จัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน	๒๒
เกณฑ์การตรวจสอบที่ ๓	มีการนิเทศติดตามและการประเมินผลโครงการศูนย์ฝึก อาชีพชุมชน	๒๖
ปัญหา และ อุปสรรค		๒๗
ข้อเสนอแนะ		๒๘
ภาคผนวก		๒๙

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑	
ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพ	๖
ภาพที่ ๒	
ขั้นตอนการคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร. ดีเด่น /พรีเมียม ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖	๘

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ ๑	การจัดสรรงบประมาณจำนวนกลุ่มเป้าหมายและผลการดำเนินงาน	๙
ตารางที่ ๒	การจัดทำฐานข้อมูลอาชีพ	๑๑
ตารางที่ ๓	ฐานข้อมูลอาชีพที่จัดทำแยกตามกลุ่มอาชีพ	๑๓
ตารางที่ ๔	ฐานข้อมูลผู้ผ่านการฝึกอาชีพ	๑๔
ตารางที่ ๕	การประสานการทำงานกับภาคีเครือข่าย	๑๔
ตารางที่ ๖	การกำหนดหลักสูตรอาชีพ	๑๕
ตารางที่ ๗	การจัดสรรงบประมาณและกลุ่มเป้าหมาย	๑๘
ตารางที่ ๘	งบประมาณและกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับจัดสรร	๒๐
ตารางที่ ๙	ผู้ผ่านการอบรมนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	๒๑

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมฝึกออาชีพระดับฐานรากที่อาศัยอยู่ในระดับตำบล ประกอบด้วยกลุ่มเป้าหมาย ผู้ด้อย พลาด ขาดโอกาสให้ได้รับการพัฒนาสมรรถนะและทักษะในการประกอบอาชีพเพื่อการมีรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยใช้หลักสูตรการพัฒนาทักษะอาชีพระยะสั้น เพื่อให้ผู้ผ่านการฝึกออาชีพได้รับความรู้นำไปประกอบอาชีพ สร้างอาชีพ พัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน รวมถึงการยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าให้มีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาด มีการบูรณาการกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ให้เกิดการรวมกลุ่มและจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน และการเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนให้เกิดช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้า จากโครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน

กลุ่มตรวจสอบภายในได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษาต่อเนื่อง (ฝึกออาชีพ) ให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย จึงเห็นว่า การตรวจสอบการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้นต่อไป โดยกำหนดหัวข้อการตรวจสอบ ดังนี้

๑. การดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน
๒. ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน

จากการตรวจสอบ พบว่า มีประเด็นข้อตรวจพบและข้อสังเกตที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานและผลการดำเนินงาน ดังนี้

๑. การดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน

การดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน พบว่า สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด/กทม. สถานศึกษาขึ้นตรงด้านอาชีพหลายแห่งดำเนินการไม่ครบถ้วนตามแนวทางที่กำหนด คือ ไม่ได้จัดทำฐานข้อมูลหลักสูตรอาชีพที่ประสบความสำเร็จไว้เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาหรือต่อยอดหลักสูตรอาชีพต่าง ๆ จัดทำเฉพาะหลักสูตรอาชีพที่จัดกิจกรรม รวมทั้ง ไม่ได้จัดทำฐานข้อมูลผู้ผ่านการฝึกหลักสูตรเพื่อเป็นข้อมูลในการติดตามผลการนำไปใช้ประโยชน์ของกลุ่มเป้าหมาย ส่วนใหญ่ดำเนินการเพียงรายงานข้อมูล Outputs เชิงปริมาณ (ผู้ผ่านการฝึกออาชีพ) และ Outputs เชิงคุณภาพ ว่าผู้ผ่านการฝึกอบรม ร้อยละ ๘๐ สามารถนำความรู้ไปพัฒนาตนเองและครอบครัว สร้างอาชีพใหม่ ต่อยอดอาชีพเดิม ทำเป็นอาชีพเสริมในระบบ DMIS เท่านั้น สำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังไม่สามารถรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนได้ เนื่องจาก ขั้นตอนการจดทะเบียนยุ่งยาก และต้องมีการรวมกลุ่มคนในชุมชนให้ได้ครบตามจำนวน รวมถึงผลิตภัณฑ์จะต้องเป็นวัตถุดิบที่ใช้และมีอยู่ในท้องถิ่นชุมชน

๒. ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด แต่ยังไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร กล่าวคือ

๒.๑ หลักสูตรอาชีพที่สถานศึกษาส่วนใหญ่นำไปจัดกิจกรรมเป็นหลักสูตรอาชีพเดิม ๆ ที่เคยจัด และจัดซ้ำกันทุกตำบล เช่น หลักสูตรการทำตะกร้าหวายเทียม หลักสูตรการทำตะกร้าจากเส้นพลาสติก และเสื่อกก หลักสูตรการทำแก้วเยติจากหวายเทียม หลักสูตรการทำพรมเช็ดเท้า และหลักสูตรการทำขนมไทย บางหลักสูตรไม่สอดคล้องกับวัสดุและจำนวนชั่วโมงการจัดฝึกออาชีพ เช่น หลักสูตรการทำหมอนหนุน หลักสูตรการทำไข่เค็ม หลักสูตรการทำขนม (วุ้นแฟนซี) หลักสูตรการแปรรูปเห็ด จำนวน ๑๕ - ๒๐ ชั่วโมง หรือหลักสูตรการขยายพันธุ์พืช จำนวน ๑๕ - ๓๐ ชั่วโมง รวมทั้ง หลักสูตรประเภทเดียวกันแต่จำนวนชั่วโมงการจัดฝึกออาชีพต่างกัน

เช่น หลักสูตรการทำตะกร้าหวายเทียม หลักสูตรการทำฝาชีจากเส้นพลาสติก จำนวน ๓๕ ชั่วโมง บางแห่ง ๔๐ ชั่วโมง และหลักสูตรอาชีพบางหลักสูตรจำนวนชั่วโมงทฤษฎีมากกว่าชั่วโมงฝึกปฏิบัติ โดยจะเน้นในเรื่องของการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ แหล่งจัดซื้อ การทำบัญชีมากกว่าการฝึกปฏิบัติ

๒.๒ วิทยาการฝึกอาชีพ สถานศึกษาไม่สามารถจัดหาวิทยาการในหลักสูตรอาชีพ ที่กลุ่มเป้าหมายต้องการได้ หรือบางหลักสูตรที่ต้องใช้วิทยาการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เนื่องจาก ค่าตอบแทนวิทยาการที่มีอัตราเพียงชั่วโมงละ ๒๐๐ บาท และน้อยกว่าหน่วยงานอื่น จึงทำให้ไม่สามารถจัดหา วิทยาการ ที่เป็นผู้มีคุณวุฒิ หรือ เกียรติบัตรรับรอง ตรงตามหลักสูตรที่สอน โดยวิทยาการที่สอนส่วนใหญ่จะเป็น ปราชญ์หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือผู้ที่ผ่านการฝึกอาชีพเข้ามาเป็นวิทยาการ ทำให้ขาดทักษะและกระบวนการ ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งหลักเกณฑ์ของสถานศึกษาในการกำหนดหรือจัดทำหลักสูตร จะเห็นได้ว่า สถานศึกษาหลายแห่งมีการกำหนดหลักสูตรตามงบประมาณและจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับ หรือหลักสูตรที่จัด มีวิทยาการสอนอยู่แล้ว หรือวิทยากรนำเสนอโครงการ/หลักสูตรเอง ส่งผลให้มีการจัดฝึกอาชีพในหลักสูตรเดิม ๆ อาชีพเดิม ไม่ได้รับการพัฒนาต่อยอด ไม่เป็นที่ต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ผู้ผ่านการฝึกอาชีพไม่สามารถนำความรู้ ไปสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้

๒.๓ งบประมาณ การจัดสรรงบประมาณล่าช้าและไม่ต่อเนื่อง ทำให้สถานศึกษา ไม่สามารถจัดอบรมอาชีพได้ตามแผนที่ได้รับความเห็นชอบ และสถานศึกษาบางแห่งได้รับงบประมาณไม่เพียงพอ ที่จะจัดกิจกรรมฝึกอาชีพในรูปแบบตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ได้ จึงจำเป็นต้องบริหารจัดการโดยการปรับลด จำนวนชั่วโมงการจัดกิจกรรม ลดค่าวิทยากร ลดค่าวัสดุ หรือต้องจัดร่วมกับสถานศึกษาอื่น และบางหลักสูตร งบประมาณค่าวัสดุฝึกไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรม ต้องให้ผู้เข้าอบรมจัดหาเองหรือร่วมกันจัดซื้อ ซึ่งการปรับลดจำนวนชั่วโมงและค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพเพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๑) ที่กำหนดนั้น อาจส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายไม่ได้รับความรู้ อย่างเต็มที่ การจัดฝึกอาชีพไม่ต่อเนื่องและไม่เกิดประสิทธิภาพ ประชาชนไม่สามารถนำความรู้ไปสร้างอาชีพได้จริง รวมทั้ง จะมีผลต่อเกณฑ์การประเมินตามตัวชี้วัดของ ครู ในการรายงานข้อมูลจำนวนผู้ผ่านการอบรมในระบบ ฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ (DMIS) ไม่ถูกต้องอีกด้วย

๒.๔ กลุ่มเป้าหมายตามโครงการ โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ดำเนินการได้เกินกว่าเป้าหมายที่กำหนด โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับ สูงถึง ๗๖๑,๙๓๒ คน และกลุ่มเป้าหมายที่ผ่านการฝึกอบรมนำไปใช้ประโยชน์สูงถึง จำนวน ๗๔๘,๔๑๓ คน ซึ่งสูงกว่า ค่าเป้าหมายที่กำหนด แต่เมื่อพิจารณาจากค่าเป้าหมายตามตัวชี้วัดหรือผลสัมฤทธิ์ ร้อยละ ๘๐ ของประชาชนที่ได้รับการฝึกอาชีพจากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน (จำนวน ๓๒๐,๐๐๐ คน) สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนี้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี รองลงมา สร้างอาชีพได้ เพิ่มรายได้ ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างมูลค่าเพิ่ม แต่พัฒนาสู่วิสาหกิจ ชุมชน ได้เพียงเล็กน้อย รวมทั้ง สำนักงาน สกร. ประจำจังหวัด สถานศึกษาขึ้นตรงด้านอาชีพ และ สกร. ระดับอำเภอ หลายแห่ง ไม่ได้จัดทำฐานข้อมูลหลักสูตรอาชีพที่กลุ่มเป้าหมายนำไปประกอบอาชีพและสร้างรายได้ ฐานข้อมูลผู้ผ่านการฝึกหลักสูตร มีเพียงข้อมูลเชิงปริมาณหรือจำนวนคนเท่านั้น แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนยังไม่สามารถ สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ และพัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน ได้ตามเป้าหมายของโครงการ

๒.๕ การจัดกิจกรรมฝึกอาชีพ มีการปฏิบัติไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ อาจส่งผลให้การดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณไม่คุ้มค่าและเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ คือ หลักสูตรที่จัดฝึกอาชีพบางหลักสูตรจำนวนชั่วโมงทฤษฎีมากกว่าจำนวนชั่วโมงฝึกปฏิบัติ เช่น หลักสูตรทำขนม ๔๐ ชั่วโมง แต่ไม่ระบุว่าสอนทำขนมประเภทใดบ้าง จำนวนกี่อย่าง จัดกิจกรรมฝึกอาชีพในจังหวัดเดียวกันหลักสูตรอาชีพเดียวกัน แต่จำนวนชั่วโมงไม่เท่ากัน จัดกิจกรรมฝึกอาชีพโดยไม่ได้มีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย โดยจัดให้กับผู้เรียนที่เป็นข้าราชการในเวลาทำการ (เวลา ๑๔.๐๐ น. - ๑๙.๐๐ น.) จัดกิจกรรมฝึกอาชีพให้กับกลุ่มเป้าหมายหลักสูตรการเพาะเห็ดนางฟ้าแต่เมื่อมีการจัดโครงการอื่นที่เกี่ยวข้อง (การเพาะเห็ดนางฟ้า) ไม่ได้มีการส่งเสริมหรือสนับสนุนผลิตภัณฑ์จากการฝึกอาชีพของผู้ผ่านการอบรม แต่จัดซื้อจากร้านค้า จัดกิจกรรม ๑ อำเภอ ๑ อาชีพ แต่เป็นอาชีพที่กลุ่มเป้าหมายดำเนินในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว เช่น หลักสูตรการเพาะพันธุ์พืช โดยจัดซื้อวัสดุฝึกเพียงเมล็ดพันธุ์พืช ฤๅงดำ ดิน และปุ๋ย จัดซื้อวัสดุในคราวเดียวกันหลายรายการและจำนวนมากเพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพในลักษณะรวมกลุ่มกันจัดหลักสูตรเดียวกันทุกตำบล โดยไม่ได้แยกว่าเป็นของตำบลใด จำนวนเท่าใด ทำให้ไม่ทราบว่ากลุ่มเป้าหมายเข้ากันหรือไม่ จัดซื้อวัสดุฝึกไม่สอดคล้องกับหลักสูตรอาชีพที่จัดกิจกรรม จัดซื้อวัสดุเพื่อใช้ในกิจกรรมฝึกอาชีพแต่เป็นวัสดุสำเร็จรูป เช่น ก้อนเชื้อเห็ด ทำให้กลุ่มเป้าหมายไม่เกิดกระบวนการเรียนรู้หรือไม่สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้จริง จำนวนผู้เรียนไม่สอดคล้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรม และการจัดซื้อวัสดุฝึก เช่น จัดกิจกรรมในรูปแบบชั้นเรียนวิชาชีพ มีผู้เรียนไม่ถึง ๑๑ คน แต่ซื้อวัสดุฝึก จำนวน ๕,๐๐๐ บาท และสถานศึกษาบางแห่งมีจำนวนกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้เรียนรายเดิม ๆ และเรียนทุกหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดฝึกอาชีพ

๒.๖ ผลลัพธ์สินค้า/บริการ สกร. ดีเด่น และ พรีเมียม จากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ที่คัดเลือกในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ส่วนใหญ่ของทุกภาคเป็นผลลัพธ์จากเส้นพลาสติกหวายเทียม ยังไม่มีความหลากหลายหรือแปลกใหม่ เนื่องจาก เป็นหลักสูตรที่มีผู้สนใจเรียนกันเป็นจำนวนมาก วัสดุหาง่าย หรือวิทยากรผู้สอนเป็นผู้จัดหาวัสดุฝึกมาให้กับผู้เรียนเอง และจากการที่มีผลลัพธ์จากวัสดุตั้งกล่าวมีจำนวนมากแต่ไม่มีการพัฒนาต่อยอดหรือปรับปรุงแบบให้มีความทันสมัย อาจไม่เป็นที่นิยมของตลาด และไม่สามารถสร้างรายได้ให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ในระยะยาว

๒.๗ การทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด และ สกร.ระดับอำเภอ ส่วนใหญ่มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อให้การส่งเสริมและสนับสนุน ยกกระดับผลิตภัณฑ์สินค้า สกร. ดีเด่น และ สกร. พรีเมียม จากศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ เช่น สถาบันอาชีวศึกษา สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนในด้านการประชาสัมพันธ์ ยกกระดับผลิตภัณฑ์สินค้า ตลอดจนเพิ่มช่องทางการจำหน่าย เช่น สนับสนุนให้สถานศึกษานำผลิตภัณฑ์ไปออกบูธในงานต่าง ๆ มีการจัดทำศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าออนไลน์ OCCC Facebook และ Tiktok ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ในเว็บไซต์ ของหน่วยงานผ่านทาง ช่อง ๘ ทีวีสตอรี่ สถานีแม่ทัพมอย ของหน่วยงาน เป็นต้น

๒.๘ การนิเทศ ติดตาม และการรายงานผล สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด และ สถานศึกษาขึ้นตรง ส่วนใหญ่มีการรายงานผลการดำเนินงานตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด สำหรับ สกร.ระดับอำเภอ ส่วนใหญ่ไม่ได้รายงานผลการดำเนินงานมาที่ สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด จะรายงานผ่านระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ (DMIS)

ทำให้ไม่ทราบปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น และไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที ส่งผลให้สำนักงาน สกร. ประจำจังหวัด ไม่สามารถสรุปผลการดำเนินงานโครงการในภาพรวมของจังหวัดได้ทันตามกำหนดระยะเวลา

ปัญหา อุปสรรค

๑. กรมส่งเสริมการเรียนรู้ จัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบจัดการศึกษา ต่อเนื่อง กิจกรรมฝึกอาชีพล่าช้าและไม่ต่อเนื่อง ส่งผลให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ตามแผนที่กำหนด สถานศึกษาบางแห่งได้รับจัดสรรงบประมาณและกลุ่มเป้าหมายไม่สอดคล้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรมและตาม หลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๑) รวมถึง งบประมาณที่ได้รับ เป็นค่าวัสดุฝึกน้อยไม่เพียงพอต่อการจัดฝึกอาชีพตามหลักสูตรที่ประชาชนต้องการ

๒. หลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๑) ยังไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ ค่าครองชีพ หรือต้นทุนวัตถุดิบในปัจจุบัน กล่าวคือ ค่าตอบแทนวิทยากร อัตรา ๒๐๐.- บาท ต่อชั่วโมง ซึ่งน้อยกว่าหน่วยงานอื่น ทำให้การจัดหาวิทยากรไม่ตรงตามเนื้อหาหลักสูตร วิทยากรส่วนใหญ่จะเป็นปราชญ์หรือภูมิปัญญา หรือ ผู้ที่ผ่านการฝึกอาชีพแล้วเข้ามาเป็นผู้สอน ซึ่งยังขาดทักษะ และขาดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ทำให้ไม่สามารถจัดหลักสูตรอาชีพใหม่ ๆ และหาวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในการฝึกอาชีพให้แก่ประชาชน

๓. สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด และสถานศึกษาไม่ได้จัดทำหรือมีฐานข้อมูล หลักสูตรอาชีพที่กลุ่มเป้าหมายได้นำไปประกอบอาชีพและสร้างรายได้ไว้ และไม่ได้วิเคราะห์พิจารณาหลักสูตรการจัด กิจกรรมฝึกอาชีพที่สถานศึกษาส่งมาขออนุมัติก่อนการจัดกิจกรรม ทำให้มีการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพแบบเดิม ๆ ซ้ำ ๆ รวมทั้ง หลักสูตรอาชีพยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน

๔. การกำหนดหลักสูตรอาชีพของสถานศึกษายังขาดการวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมเพียงพอ ของเนื้อหาหรือองค์ความรู้สำคัญให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ หรือตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้ง การจัดทำหลักสูตรบางหลักสูตรมีเนื้อหาและจำนวนชั่วโมงไม่สอดคล้องเหมาะสมกับรูปแบบการจัดกิจกรรม

๕. การจัดกิจกรรมฝึกอาชีพของสถานศึกษา ปฏิบัติไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

๖. ผลิตภัณฑ์สินค้า สกร. ดีเด่น และ พรีเมียม ยังมีไม่หลากหลายประเภท ส่วนใหญ่เป็น ผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติกหวายเทียม ซึ่งยังไม่โดดเด่นเท่าที่ควร และยังขาดการประสานการทำงานร่วมกับ ภาศิเครือข่ายในการส่งเสริมหรือเพิ่มช่องทางการตลาดเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์ที่มีผู้ผลิตเป็นจำนวนมาก รวมทั้ง ผลิตภัณฑ์สินค้ายังไม่สามารถต่อยอดรวมกลุ่มและจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน

๗. สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด และสถานศึกษา ไม่ได้จัดทำฐานข้อมูลผู้ผ่านการฝึกอาชีพ รายงานเพียงจำนวนผู้ผ่านการอบรม รวมทั้งไม่ได้มีการติดตามผู้ผ่านการฝึกอบรมว่านำไปใช้ประโยชน์ หรือประกอบอาชีพและสร้างรายได้จริงหรือไม่

๘. สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดบางแห่ง ไม่ได้มีการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลการจัดกิจกรรม ทำให้ไม่ทราบปัญหา หรือ แก้ไขได้ทันท่วงที รวมทั้งขาดกระบวนการติดตาม การรายงานผลการนำเอาความรู้ไปใช้ของผู้ผ่านการฝึกอาชีพภายหลังการฝึกอาชีพตามวัตถุประสงค์ ของโครงการ

ข้อเสนอแนะ

๑. กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและสอดคล้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรม ตามหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๑) หรือจัดสรรตามพื้นที่จำนวนประชากร หรือกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ที่มีความต้องการฝึกอาชีพ

๒. กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรทบทวนหรือปรับปรุงหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายจัดการศึกษาต่อเนื่อง และรูปแบบการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ ค่าครองชีพหรือต้นทุนวัตถุดิบในปัจจุบัน เช่น ค่าวัสดุ ค่าตอบแทนวิทยากร

๓. กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรปรับปรุงหลักสูตรอาชีพทุกหลักสูตร กำหนดเนื้อหา จำนวนชั่วโมงให้สอดคล้องกับหลักสูตรอาชีพเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐาน รองรับการเรียนรู้แบบคุณวุฒิ หรือเทียบวุฒิตบหน่วยงานหรือสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาชีพ

๔. สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาหลักสูตรการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพที่แต่ละสถานศึกษาส่งมาก่อนอนุมัติจัดกิจกรรมเพื่อให้เป็นไปในแนวทางหรือมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงกำหนดให้มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดกิจกรรมเป็นระยะๆ เพื่อทราบถึง ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมและจะได้ปรับปรุงแก้ไขได้ทันเวลา

๕. สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด และ สกร. ระดับอำเภอ ควรมีการคัดเลือกและกำหนดคุณสมบัติของวิทยากรในแต่ละหลักสูตร และขึ้นทะเบียนเพื่อให้สถานศึกษาสามารถคัดเลือกได้หลากหลายอาชีพตามความต้องการ

๖. สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด และ สกร.ระดับอำเภอ ควรจัดทำฐานข้อมูลหลักสูตรอาชีพที่นำไปประกอบเป็นอาชีพได้จริง และฐานข้อมูลผู้ผ่านการฝึกอาชีพที่นำไปใช้ประโยชน์ประกอบอาชีพสร้างรายได้ และติดตามผลผู้เรียนหลังผ่านการฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลไปปรับใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๗. สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด และ สกร.ระดับอำเภอ ควรมีการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานการจัดการศึกษาศุนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของ ศกร. ตำบล อย่างต่อเนื่อง และให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบตรวจสอบเอกสารการเบิกจ่ายให้ถูกต้อง รวมทั้ง กำชับ ศกร. ตำบล ปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินงานที่กำหนดอย่างเคร่งครัด

๘. สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด และ สกร.ระดับอำเภอ และ ศกร.ตำบล ควรแสวงหาและบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการส่งเสริมสนับสนุนผลิตภัณฑ์สินค้าของศุนย์ฝึกอาชีพชุมชน รวมทั้ง สร้างโลโก้ หรือ แบนด์ ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เพื่อให้มีมาตรฐาน และสามารถรวมกลุ่มและจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาในการตรวจสอบ

โครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน เป็นโครงการสำคัญที่สอดคล้องตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. (๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ นโยบายรัฐบาลด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต รวมทั้งแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษานโยบายรัฐบาลด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต นโยบายเร่งด่วน เรื่องการเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งกรมส่งเสริมการเรียนรู้ได้มีการดำเนินการจัดทำโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ ภายใต้แนวความคิดที่เน้นการศึกษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ตลอดจนสามารถนำความรู้ทักษะการเรียนรู้ที่ได้ไปต่อยอดเพื่อสร้างฐานะและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น อันนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

กรมส่งเสริมการเรียนรู้ในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง การเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนา การเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความต้องการของประชาชน และเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกเพศทุกช่วงวัยได้มีโอกาสเข้าถึง แหล่งเรียนรู้และได้รับการศึกษา อย่างทั่วถึง เท่าเทียม เป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับสังคม และการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชนเป็นโครงการที่ดำเนินการต่อเนื่องในรูปแบบการศึกษาต่อเนื่องหลักสูตรระยะสั้น มุ่งผลสัมฤทธิ์ จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาทั้งรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ การบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่าย การพัฒนาหลักสูตรอาชีพให้หลากหลาย เหมาะสม ตรงตามความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้สามารถสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถพัฒนาสู่ วิสาหกิจชุมชน รวมถึงยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของตลาด และตอบสนองนโยบายของรัฐบาล ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

เนื่องจากโครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชนเป็นภารกิจต่อเนื่องตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๕ จนถึงปัจจุบัน และเป็นโครงการสำคัญที่มีผลต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองของประชาชน ที่ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ และเป็นการพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่จากการตรวจสอบการดำเนินงานโครงการดังกล่าวในปีที่ผ่านมาปรากฏว่ายังมีปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน ทำให้ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร กลุ่มตรวจสอบภายในจึงกำหนดให้มีการตรวจสอบการดำเนินงาน โครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชนต่อเนื่องอีกเพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงการดำเนินงาน ให้ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ

๑. เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง
๒. เพื่อให้ทราบถึงผลลัพธ์หรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
๓. เพื่อให้ข้อสังเกต ข้อคิดเห็น และหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานตามโครงการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และบรรลุผลสัมฤทธิ์ของงานตามเป้าหมายที่กำหนด

ขอบเขตและวิธีการตรวจสอบ

ขอบเขตการตรวจสอบ

การดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ มีหน่วยงาน/สถานศึกษาที่ได้รับจัดสรรงบประมาณทั้งหมด ๘๘ แห่ง จำนวนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด ๔๐๐,๐๐๐ คน งบประมาณจำนวน ๓๒๐,๐๐๐,๐๐๐.- บาท ขอบเขตในการตรวจสอบจึงสุ่มตรวจสอบจากหน่วยการศึกษา ภาคละ ๓ จังหวัด ประกอบด้วย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดมหาสารคาม ภาคเหนือ ได้แก่ สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดอุทัยธานี สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดนครสวรรค์ ภาคใต้ คือ สกร.ประจำจังหวัดปัตตานี ภาคกลาง ได้แก่ สกร.ประจำจังหวัดราชบุรี สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดเพชรบุรี และภาคตะวันออก ได้แก่ สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดชลบุรี และ สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา ศูนย์การเรียนรู้เฉพาะด้านหรือเฉพาะกิจการ ๓ แห่ง ประกอบด้วย ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนมุกดาหาร ศูนย์วังเตือน อาคมสุรทัศน์ และศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

วิธีการตรวจสอบ

๑. รวบรวมและศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ โดยศึกษาจากหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องดังนี้

- (๑) แนวทางการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๖
- (๒) แนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๑)
- (๓) หลักเกณฑ์การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงาน กศน. พ.ศ. ๒๕๖๑

(๔) หนังสือกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ที่ ศธ ๐๗๐๐๒/๑๘๙๙ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๗ เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจกรณีการยืมเงินราชการไปจัดโครงการฝึกอบรมประชาชน

(๕) หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ด่วนที่สุด ที่ศธ ๐๒๑๐.๐๔/๘๐๒๑ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๓ เรื่อง หลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน. พ.ศ. ๒๕๖๑

(๖) เอกสารการโอนจัดสรรงบประมาณและเป้าหมายการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

(๗) รายงานผลการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ทางระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (DMIS)

- (๘) รายงานผลการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๒. การตรวจสอบ ใช้เทคนิคการรวบรวมข้อมูลและหลักฐานดังนี้

๒.๑ จัดทำแบบสอบถาม สำหรับสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ (สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด/ สกร.ระดับอำเภอ) เพื่อให้ทราบถึงขั้นตอน แนวทางการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข การดำเนินการจัดการศึกษาอาชีพ

- ๒.๒ สัมภาษณ์ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการ

๒.๓ ตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ เช่น การโอนจัดสรรงบประมาณและจำนวนกลุ่มเป้าหมาย หลักฐานการเบิกจ่ายเงิน หลักสูตรการฝึกอาชีพ รายงานผลการดำเนินงานต่าง ๆ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ฯลฯ

๓

๒.๔ สุ่มลงพื้นที่เพื่อสังเกตการณ์

สังเกตการณ์การประชาสัมพันธ์ การสำรวจกลุ่มเป้าหมาย การจัดการศึกษาฝึกอาชีพ และการส่งเสริมช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ สินค้า/บริการ สกร. ดีเด่น และ สกร. พรีเมียม ของ สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด และ สกร.ระดับอำเภอ ที่สุ่มตรวจ

๓. การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

รวบรวมข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้จากการตรวจสอบเอกสาร แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์ นำมาวิเคราะห์และประมวลผลรวมทั้งสรุปประเด็นปัญหาอุปสรรค โดยใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ เพื่อจัดทำรายงานการตรวจสอบ

ระยะเวลาการตรวจสอบ

ตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๖๖ - กันยายน ๒๕๖๗

บทที่ ๒

ข้อมูลพื้นฐานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

ความเป็นมา

โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน เป็นโครงการที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะและศักยภาพของประชาชน สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ : ด้านการพัฒนาคุณภาพคนตลอดช่วงชีวิต นโยบายรัฐบาล : นโยบายหลักข้อ ๘ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ยุทธศาสตร์ตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ของกระทรวงศึกษาธิการ : ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพระดับฐานรากที่อาศัยอยู่ในระดับตำบล ประกอบด้วยกลุ่มเป้าหมายผู้ด้อย พลาด ขาดโอกาสให้ได้รับการพัฒนาสมรรถนะและทักษะในการประกอบอาชีพเพื่อการมีรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยใช้หลักสูตรการพัฒนาทักษะอาชีพระยะสั้น เพื่อให้ผู้ผ่านการฝึกอาชีพได้รับความรู้ไปประกอบอาชีพ สร้างอาชีพ พัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน นอกจากนี้ยังเน้นการจัดการศึกษาที่ยึดพื้นที่เป็นฐานในการพัฒนา (Area – based Development) ใช้หลักสูตรอาชีพเป็นฐาน (Career-Based Education) ในหลักสูตร ๕ กลุ่มอาชีพ คือ หลักสูตรกลุ่มอาชีพด้านเกษตรกรรม หลักสูตรกลุ่มอาชีพด้านอุตสาหกรรม หลักสูตรกลุ่มอาชีพด้านพาณิชยกรรมและบริการ หลักสูตรกลุ่มอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ หลักสูตรกลุ่มอาชีพและเฉพาะทาง รวมทั้งเน้นหลักสูตรพัฒนาอาชีพ up - skill re -skill ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงานเพื่อตอบสนองนโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติฯ โดยมีสถานศึกษา สกร.ระดับอำเภอ/เขต และ ศกร.ตำบล/แขวง เป็นฐานในการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพให้ประชาชน

วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาอาชีพให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายของโครงการให้ได้รับความรู้ไปสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน
๒. เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้า ให้มีคุณภาพมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของตลาด มีการบูรณาการกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายให้เกิดการรวมกลุ่มและจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน
๓. เพื่อเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนให้เกิดช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้า จากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

แนวทางการดำเนินงานของโครงการ

ในการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ กรมส่งเสริมการเรียนรู้ โดยกลุ่มส่งเสริมกิจการการศึกษาและเครือข่าย ได้มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน เพื่อให้หน่วยงาน/สถานศึกษาใช้เป็นกรอบและแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ ดังนี้

๑. กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทั่วไปที่อยู่ในกลุ่มวัยแรงงาน กลุ่มผู้พิการ และกลุ่มเป้าหมายตามนโยบายของรัฐบาล เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชนนอกระบบ กลุ่มประชาชนบริเวณชายแดนภาคใต้ กลุ่มประชาชนพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก กลุ่มประชาชนจังหวัดที่เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ทั้งนี้ ในการจัดหลักสูตรอาชีพขอให้สถานศึกษาคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่จัดกิจกรรมฝึกอาชีพด้วย

๒. สถานที่ดำเนินการ

๒.๑ การจัดกิจกรรมฝึกอาชีพ

สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรอาชีพตามความต้องการของผู้เรียนโดยหลักสูตรที่จัดมุ่งให้ผู้ผ่านการฝึกอาชีพจากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน สามารถนำไปประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ การต่อยอดอาชีพเดิมให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่เพื่อเพิ่มมูลค่า การเพิ่มศักยภาพในการผลิต ส่งเสริมความรู้เรื่องบรรณภัณฑ์ และการส่งเสริมการขายผ่านระบบออนไลน์ โดยให้อยู่ในกระบวนการจัดทำหลักสูตร ๕ กลุ่มอาชีพ ได้แก่ หลักสูตรกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและบริการ ความคิดสร้างสรรค์ และ อาชีพเฉพาะทาง ให้ครบกระบวนการจัดการเรียนการสอนในการส่งเสริมอาชีพเพื่อการมีงานทำและมีรายได้

ทั้งนี้ สถานศึกษาที่ดำเนินการขับเคลื่อนการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย สกร.ระดับอำเภอ จำนวน ๙๒๘ แห่ง ศกร.ตำบล จำนวน ๗,๔๓๕ แห่ง ศูนย์ฝึกอาชีพและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน (๙ แห่ง) ได้แก่ ชลบุรี กาญจนบุรี ชุมพร ปัตตานี เชียงราย มุกดาหาร สระแก้ว สุรินทร์ และอุดรธานี) ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกาญจนาภิเษก (วิทยาลัยในวัง) และศูนย์วงเดือน อาคมนสุทัศน์

โดยในการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องภายใต้หลักสูตรการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำของ กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ สกร.ระดับอำเภอ และ ศกร.ตำบล ดำเนินการจัดกิจกรรมรูปแบบกลุ่มสนใจแบบชั้นเรียนวิชาชีพ และกิจกรรม “๑ อำเภอ ๑ อาชีพ” ให้สถานศึกษากำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรที่มีการจัดฝึกอบรมเพื่อให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพหรือพัฒนาต่อยอด ได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

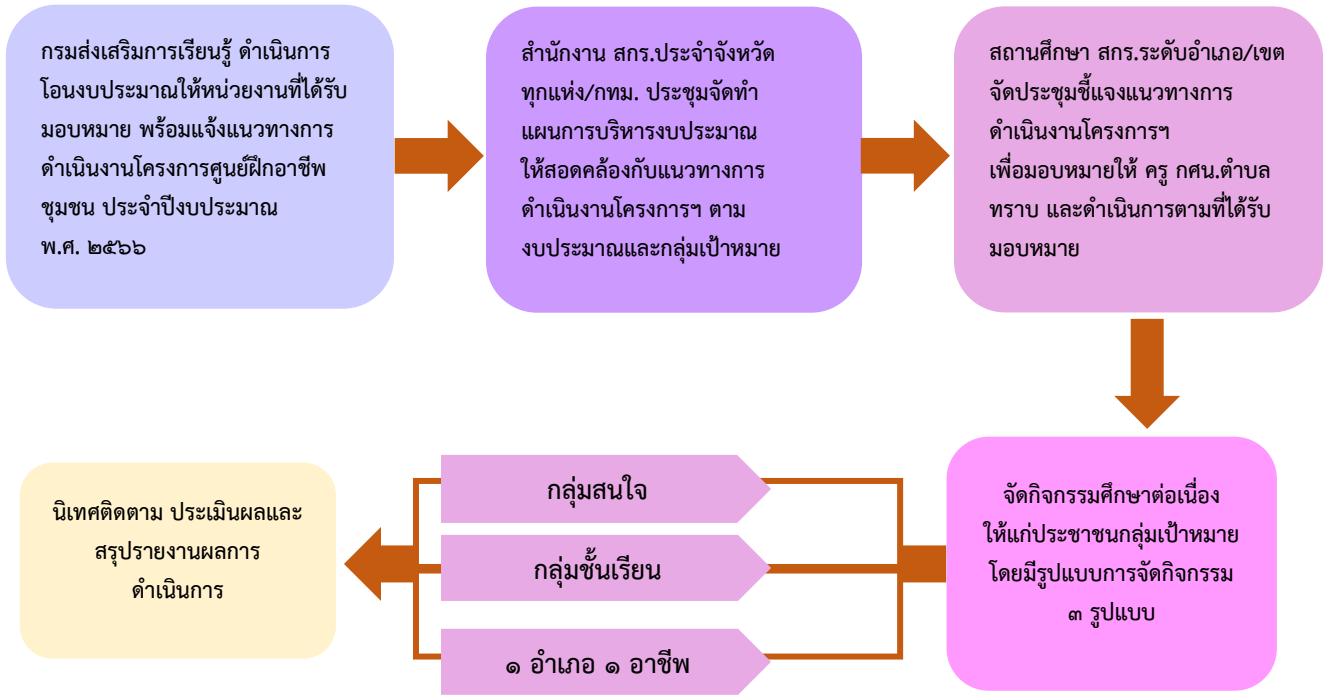
๑.๒ ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน (๙ แห่ง) ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกาญจนาภิเษก (วิทยาลัยในวัง) และศูนย์วงเดือน อาคมนสุทัศน์ ดำเนินการจัดกิจกรรมในรูปแบบกลุ่มสนใจ และชั้นเรียนวิชาชีพ โดยกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรที่มีการจัดฝึกอบรมเพื่อให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพหรือพัฒนาต่อยอดได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

๒.๒ กิจกรรมมหกรรมวิชาการ “สกร. สร้างอาชีพ สร้างรายได้”

ดำเนินการจัดงานภายใต้กิจกรรมส่งเสริมการฝึกอาชีพและการสร้างช่องทางการจำหน่าย รวมถึงการนำเสนอวิชาการด้านอาชีพ/การจัดประกวดอาชีพและการจัดการส่งเสริม การตลาดเพื่อฝึก การจำหน่ายจากการปฏิบัติจริงมหกรรมวิชาการ “สกร. สร้างงาน สร้างรายได้” เคลื่อนที่ ทั้งนี้ จะกำหนดสถานที่และวันในการจัดกิจกรรมเมื่อดำเนินการจัดฝึกอาชีพไประยะหนึ่งแล้ว โดยเบิกจ่ายตามระเบียบค่าใช้จ่ายในการจัดงาน

๓. กิจกรรมนิเทศติดตามและประเมินผล

สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดทุกแห่ง/กทม. ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติงานการนิเทศติดตาม และประเมินผลโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของสถานศึกษาในสังกัด (รายละเอียดตามภาพที่ ๑)

ภาพที่ ๑ ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

๔. การจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฝึกอาชีพ)

ดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๑) สถานศึกษาดำเนินการฝึกอาชีพ ตามภารกิจโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ดังนี้

๔.๑ รูปแบบกลุ่มสนใจ ตั้งแต่ ๑ - ๓๐ ชั่วโมง เป็นผู้ที่มีความรู้เบื้องต้นสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนาอาชีพเดิม สร้างอาชีพเสริมและสามารถนำไปประกอบอาชีพเบื้องต้น ได้จริง วัตถุประสงค์ มุ่งเน้นให้ผู้ผ่านการฝึกหลักสูตรอาชีพตามความต้องการ สามารถนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ หรือมีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน

๔.๒ รูปแบบชั้นเรียน ตั้งแต่ ๓๑ ชั่วโมงขึ้นไป เป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพ สร้างอาชีพเพิ่มรายได้ ก้าวเข้าสู่งานอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การผลิตเพื่อการจำหน่ายและเพื่อการบริโภคก้าวเข้าสู่งานอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน วัตถุประสงค์มุ่งเน้นให้ผู้ผ่านการฝึกหลักสูตรอาชีพตามความต้องการ สามารถนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ หรือมีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน

กิจกรรม ๑ อำเภอ ๑ อาชีพ สามารถจัดกิจกรรมในรูปแบบกลุ่มสนใจ หรือชั้นเรียน หรือจัดตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร และกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับมอบหมาย การดำเนินงานเป็นการฝึกหลักสูตรอาชีพ ไม่ว่าจะจัดในรูปแบบกลุ่มสนใจ หรือชั้นเรียน วัตถุประสงค์มุ่งเน้นให้ผู้ผ่านการฝึกหลักสูตรอาชีพตามความต้องการสามารถนำไปประกอบอาชีพ สร้างรายได้ หรือมีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน

เน้นการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำใน ๕ กลุ่มอาชีพ ได้แก่ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คหกรรม อาชีพเฉพาะทางหรือการบริการ รวมถึงการเน้นอาชีพช่างพื้นฐาน และหลักสูตรอาชีพ re - skill และ up - skill ทั้งนี้หลักสูตรอาชีพ re - skill และ up - skill สามารถเข้าใช้งานที่เว็บไซต์ <http://pattana.nfe.go.th/quick-win> ของกลุ่มพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

๕. ตัวชี้วัดเป้าหมายโครงการ (Outputs) และตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Outcomes)

๕.๑ ตัวชี้วัดเป้าหมายโครงการ (Outputs) กิจกรรมฝึกทักษะอาชีพ โดยสถานศึกษา สกร.ระดับอำเภอ และ ศกร.ตำบล ดังนี้

๕.๑.๑ Outputs เชิงปริมาณ : ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๔๐๐,๐๐๐ คน ที่อาศัยอยู่ ระดับอำเภอ และ ตำบล ได้รับโอกาสในการฝึกอาชีพและทักษะเบื้องต้น ตามภารกิจการศึกษาต่อเนื่องจากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

๕.๑.๒ Outputs เชิงคุณภาพ : ร้อยละ ๘๐ ของประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสในการฝึกอาชีพและทักษะเบื้องต้นจากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน นำความรู้ไปสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน จัดทำฐานข้อมูลหลักสูตรจำแนกเป็นรายกลุ่มอาชีพของ สกร.ระดับอำเภอ จัดทำฐานข้อมูลผู้ผ่านการฝึกหลักสูตรจำแนกเป็นรายกลุ่มอาชีพ และจัดทำฐานข้อมูลการจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ผู้ผ่านการฝึกอาชีพจดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

๕.๒ ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Outcomes) : ยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้า ให้มีคุณภาพมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของตลาด มีการบูรณาการกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายให้เกิดการรวมกลุ่มและจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนเกิดผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร.ดีเด่น/พรีเมียม

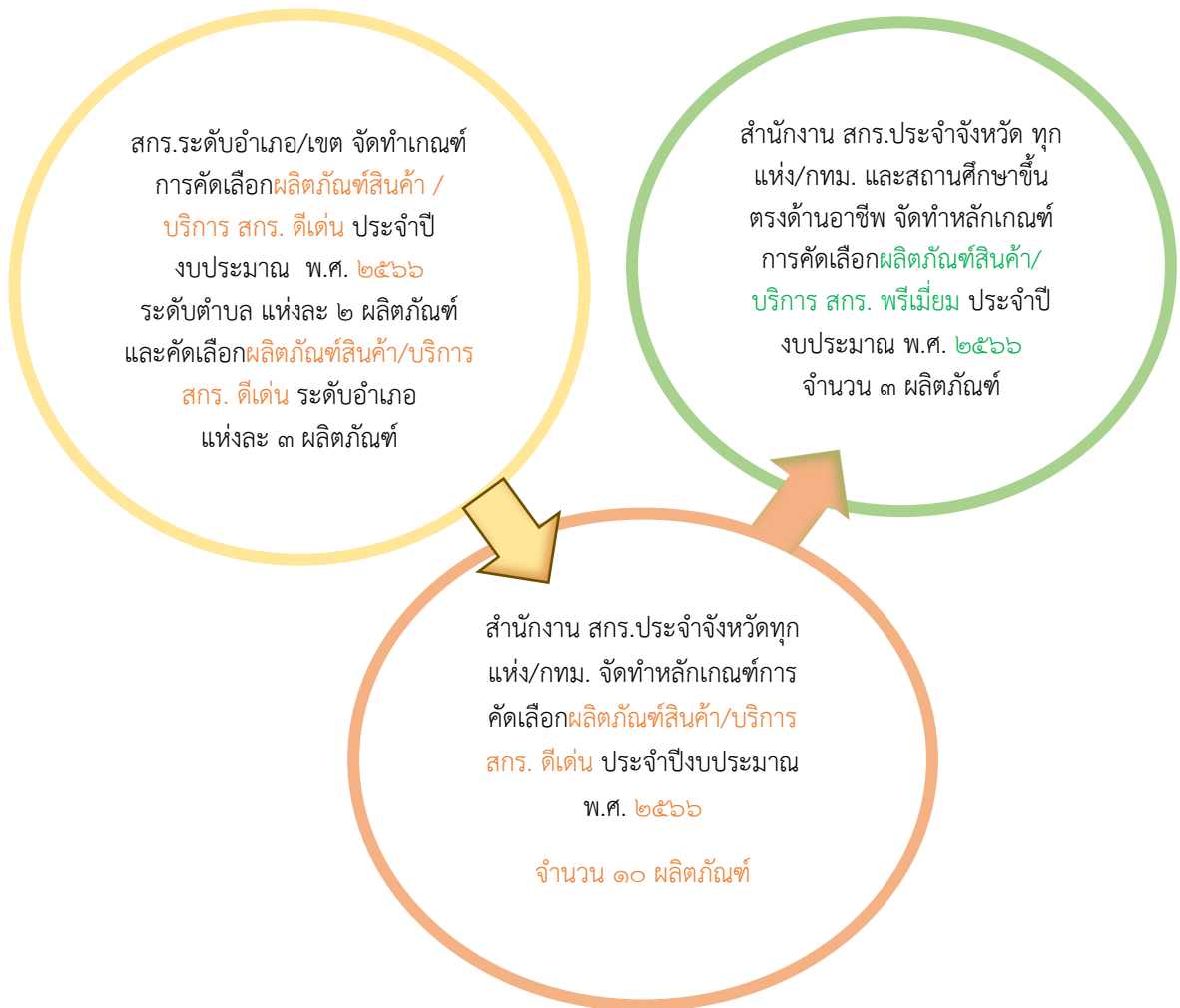
๖. ขั้นตอนการคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร. ดีเด่น /พรีเมียม ประจำปีงบประมาณ

พ.ศ. ๒๕๖๖

๖.๑ สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดทุกแห่ง/กทม. จัดทำเกณฑ์การคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร.ดีเด่น ระดับจังหวัด และ สกร.พรีเมียม ระดับจังหวัด โดยดำเนินการคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร.ดีเด่น ระดับจังหวัด แห่งละ ๑๐ ผลิตภัณฑ์ และคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร.พรีเมียม ระดับจังหวัด แห่งละ ๓ ผลิตภัณฑ์

๖.๒ สถานศึกษา สกร.ระดับอำเภอ/เขต จัดทำเกณฑ์การคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร.ดีเด่น ระดับตำบล, ระดับอำเภอ โดยดำเนินการคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร.ดีเด่น ระดับตำบล แห่งละ ๒ ผลิตภัณฑ์ และคัดเลือกเป็นผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร.ดีเด่น ระดับอำเภอ แห่งละ ๓ ผลิตภัณฑ์

๖.๓ ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน (๙ จังหวัด) ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนกาญจนาภิเษก (วิทยาลัยในวัง) และศูนย์วังเดือน อาคมสุรทัศน์ จัดทำเกณฑ์การคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร.พรีเมียม คัดเลือก แห่งละ ๓ ผลิตภัณฑ์ รวมจำนวน ๓๓ ผลิตภัณฑ์

ภาพที่ ๒ ขั้นตอนการคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกปร. ดีเด่น /พริ่เมี่ยม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๗. การนิเทศติดตามและประเมินผลโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประจำปีงบประมาณ

พ.ศ. ๒๕๖๖

๗.๑ การนิเทศติดตามและประเมินผลในระดับจังหวัด สำนักงาน สกปร.ประจำจังหวัด
ทุกแห่ง/กทม. ดำเนินการนิเทศติดตามและประเมินผลโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของสถานศึกษาในสังกัด
โดยแต่งตั้ง คณะกรรมการนิเทศติดตามฯ ในระดับจังหวัด จัดทำแผนปฏิบัติงานการนิเทศติดตามฯ
ใช้แบบนิเทศติดตาม การจัดการศึกษาต่อเนื่อง (กศ.ตน. ๓๐) ตามงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจาก
กรมส่งเสริมการเรียนรู้พร้อมทั้งสรุปรายงานผลการนิเทศติดตามฯ ส่งมายังกรมส่งเสริมการเรียนรู้ แห่งละ ๑ เล่ม

๗.๒ การติดตามระดับสำนักงานด้วยระบบ DMIS เพื่อให้สถานศึกษารายงานข้อมูลผ่าน
ระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ (DMIS) ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
โดยกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่ง รายงานผลการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ตามกรอบระยะเวลาที่
กรมส่งเสริมการเรียนรู้ กำหนด

๗.๓ การรายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วน สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด ทุกแห่ง/กทม. และสถานศึกษาขึ้นตรงด้านอาชีพ รายงานผลการดำเนินงานตามกรอบระยะเวลาที่กรมส่งเสริมการเรียนรู้ กำหนด

๗.๔ การรายงานผลการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดทุกแห่ง/กทม. และสถานศึกษาขึ้นตรงด้านอาชีพ รายงานผลการดำเนินงาน ตามแบบฟอร์มรายงานฯ ตามกรอบระยะเวลาที่กรมส่งเสริมการเรียนรู้ กำหนด

๘. การทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย

๘.๑ เน้นการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย องค์กรในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาอื่น เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร. ดีเด่น /พรีเมียม รวมถึงส่งเสริมช่องทางการจำหน่ายสินค้าผ่านระบบออนไลน์กับหน่วยงานภาคีเครือข่าย

๘.๒ จัดทำฐานข้อมูลแหล่งเงินทุนในอัตราดอกเบี้ยต่ำ โดยบูรณาการกับหน่วยงานสถาบันการเงิน กองทุนหมู่บ้าน กรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้ความรู้ทางการเงินและช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุน สำหรับประชาชนผู้ผ่านการฝึกอาชีพจากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนสู่การเป็นผู้ประกอบการ

๘.๓ บูรณาการกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ในการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพ และการนำไปสู่การจัดตั้งกลุ่มอาชีพในรูปแบบต่าง ๆ

จากการดำเนินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๕ - ๒๕๖๖ โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนได้รับจัดสรรงบประมาณและจำนวนกลุ่มเป้าหมาย ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ แผนงานยุทธศาสตร์ เพื่อสนับสนุนด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ โครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน กิจกรรม : ส่งเสริมศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ดังนี้

ตารางที่ ๑ การจัดสรรงบประมาณ จำนวนกลุ่มเป้าหมาย และ ผลการดำเนินงาน

ปีงบประมาณ	งบประมาณที่ได้รับ (บาท)	กลุ่มเป้าหมาย (คน)	
		แผน	ผล
๒๕๖๐	๔๗๓,๕๖๗,๒๐๐.-	๕๑๙,๖๐๐	๕๑๘,๙๔๓
๒๕๖๑	๔๖๗,๗๑๒,๐๐๐.-	๕๑๙,๖๘๐	๘๔๙,๙๑๔
๒๕๖๒	๔๗๐,๘๖๒,๐๐๐.-	๕๒๕,๕๘๐	๙๔๒,๑๗๘
๒๕๖๓	๔๐๐,๘๖๒,๐๐๐.-	๔๔๕,๔๐๒	๖๔๖,๙๗๗
๒๕๖๔	๓๘๒,๒๓๕,๗๐๐.-	๔๒๔,๕๐๐	๕๘๓,๙๓๖
๒๕๖๕	๒๖๑,๕๐๐,๐๐๐.-	๓๒๖,๘๗๕	๕๒๖,๓๔๒
๒๕๖๖	๓๒๐,๐๐๐,๐๐๐.-	๔๐๐,๐๐๐	๗๖๑,๙๓๒

ที่มา : แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๖ (ฉบับปรับปรุงตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร)

บทที่ ๓

ผลการตรวจสอบ

โครงการศูนย์ฝึกออาชีวะชุมชน เป็นโครงการตามแผนงานยุทธศาสตร์เพื่อสนับสนุนด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ภายใต้โครงการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๕ จนถึงปัจจุบัน และงบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีมีจำนวนสูง และเป็นตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานที่สำคัญของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ โดยในแต่ละปีได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์และค่าเป้าหมายของโครงการเพื่อให้โครงการศูนย์ฝึกออาชีวะชุมชนเกิดการพัฒนาและดำเนินการให้เกิดประโยชน์แก่กลุ่มเป้าหมายมากที่สุด ตลอดจนการใช้งบประมาณเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างคุ้มค่า และเพื่อให้การดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกออาชีวะชุมชนบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนด ในการตรวจสอบการดำเนินงานศูนย์ฝึกออาชีวะชุมชนได้กำหนดประเด็นการตรวจสอบ ดังนี้

๑. การดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกออาชีวะชุมชน
๒. ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน

ประเด็นการตรวจสอบที่ ๑ การดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกออาชีวะชุมชน

เกณฑ์การตรวจสอบ

การดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกออาชีวะชุมชน เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด

ผลการตรวจสอบ

การดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกออาชีวะชุมชน ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ กรมส่งเสริมการเรียนรู้ โดยกลุ่มส่งเสริมกิจการการศึกษาและเครือข่าย ได้มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกออาชีวะชุมชน เพื่อให้หน่วยงาน/สถานศึกษาขึ้นตรงด้านอาชีวะ ประกอบด้วย สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดทุกแห่ง/กทม. ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน ๙ แห่ง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกาญจนาภิเษก (วิทยาลัยในวัง) และศูนย์วงเดือน อาคมสุรทัศน์ ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาอาชีวะให้กับประชาชนนอกระบบ ประชาชนที่อยู่ในวัยแรงงาน และกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ตามนโยบายของรัฐบาล จำนวน ๔๐๐,๐๐๐ คน ให้ได้รับความรู้เพื่อไปสร้างอาชีพเพิ่มรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าให้มีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาด มีการบูรณาการกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายให้เกิดการรวมกลุ่มและจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนให้เกิดช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าจากโครงการศูนย์ฝึกออาชีวะชุมชนตามผังการดำเนินงาน ดังนี้

กรมส่งเสริมการเรียนรู้

โอนเงินงบประมาณให้หน่วยงาน พร้อมแจ้งแนวทางการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖
กำหนดตัวชี้วัดเป้าหมายโครงการ (Outputs) และตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Outcomes)

สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด /กทม. ทุกแห่ง	สถานศึกษาขั้นตรง ด้านอาชีพ	สกร.ระดับอำเภอ/เขต	ศกร.ตำบล
ประชุมจัดทำแผนการบริหารงบประมาณ ให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงาน โครงการฯ ตามงบประมาณและ กลุ่มเป้าหมาย		ประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานโครงการฯ ให้ครู ศกร.ตำบล ทราบ และดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย	
- จัดทำเกณฑ์ การคัดเลือก ผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร. ดีเด่น ระดับจังหวัด แห่งละ ๑๐ ผลิตภัณฑ์ และ สกร. พรีเมียม ระดับจังหวัด แห่งละ ๓ ผลิตภัณฑ์ - จัดทำฐานข้อมูลหลักสูตร อาชีพที่ประสบความสำเร็จ - นิเทศติดตามและประเมินผล โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน	- จัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฝึกอาชีพ) ให้กับประชาชน กลุ่มเป้าหมาย ๒ รูปแบบ คือ (๑) รูปแบบกลุ่มสนใจ ตั้งแต่ ๑ - ๓๐ ชั่วโมง ผู้เรียนตั้งแต่ ๖ คนขึ้นไป (๒) รูปแบบชั้นเรียน ตั้งแต่ ๓๑ ชั่วโมงขึ้นไป ผู้เรียน ตั้งแต่ ๑๑ คนขึ้นไป - จัดทำเกณฑ์การคัดเลือก ผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร. พรีเมียม แห่งละ ๓ ผลิตภัณฑ์ รวม ๓๓ ผลิตภัณฑ์ - จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับ หลักสูตรอาชีพ ที่ประสบ ความสำเร็จ/ ฐานข้อมูล ผู้ผ่านการฝึกอาชีพ - รายงานผลการดำเนินงาน ตามแบบรายงานตาม ระยะเวลาที่กำหนด	- จัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฝึกอาชีพ) ให้กับประชาชน กลุ่มเป้าหมาย ๓ รูปแบบ คือ (๑) รูปแบบกลุ่มสนใจ ตั้งแต่ ๑ - ๓๐ ชั่วโมง ผู้เรียนตั้งแต่ ๖ คนขึ้นไป (๒) รูปแบบชั้นเรียน ตั้งแต่ ๓๑ ชั่วโมงขึ้นไป ผู้เรียนตั้งแต่ ๑๑ คนขึ้นไป (๓) ๑ อำเภอ ๑ อาชีพ - จัดทำเกณฑ์การคัดเลือก ผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการดีเด่น ระดับตำบล แห่งละ ๒ ผลิตภัณฑ์ และ ระดับอำเภอ แห่งละ ๓ ผลิตภัณฑ์ - จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับ หลักสูตรอาชีพที่ ประสบ ความสำเร็จ/ ฐานข้อมูลผู้ผ่าน การฝึกอาชีพ - รายงานข้อมูลเชิงปริมาณและ คุณภาพผ่านระบบ DMIS	- จัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฝึกอาชีพ) ให้กับประชาชน กลุ่มเป้าหมาย ๓ รูปแบบ คือ (๑) รูปแบบกลุ่มสนใจ ตั้งแต่ ๑ - ๓๐ ชั่วโมง ผู้เรียนตั้งแต่ ๖ คนขึ้นไป (๒) รูปแบบชั้นเรียน ตั้งแต่ ๓๑ ชั่วโมงขึ้นไป ผู้เรียนตั้งแต่ ๑๑ คนขึ้นไป (๓) ๑ อำเภอ ๑ อาชีพ - รายงานข้อมูลเชิงปริมาณและ คุณภาพผ่านระบบ DMIS

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์หน่วยงาน/สถานศึกษา จำนวน ๓๗ แห่ง และสอบถามจากแบบสอบถาม สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด ๗๗ แห่ง สถานศึกษาขึ้นตรงด้านอาชีพ ๑๑ แห่ง และ สกร. ระดับอำเภอ จังหวัดละ ๓ แห่ง (๒๑๓ แห่ง) พบว่า สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด/กทม. สถานศึกษาขึ้นตรงด้านอาชีพ ได้มีการประชุมชี้แจงแนวทางขั้นตอนการดำเนินโครงการฯ เกณฑ์การจัดสรรงบประมาณและกลุ่มเป้าหมาย ลงสู่ระดับตำบล การจัดทำหลักสูตรอาชีพและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ รูปแบบการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพให้กับ สกร.ระดับอำเภอ/เขต ครู ศึกษ.ตำบล และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบ แต่จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์และสอบถามแบบสอบถาม พบว่า หน่วยงาน/สถานศึกษา ยังดำเนินการไม่ครบถ้วนตามแนวทางที่กำหนด อาจไม่ส่งผลให้การดำเนินโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

๑) การจัดทำฐานข้อมูลหลักสูตรอาชีพที่ประสบความสำเร็จ

แนวทางการดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน กำหนดให้ สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด/ สกร.ระดับอำเภอ ต้องจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรอาชีพที่ประสบความสำเร็จที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้นำไปประกอบอาชีพและสร้างรายได้ หรือมีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน เพื่อนำมาใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาหรือต่อยอดหลักสูตรอาชีพต่าง ๆ

จากการสอบถามแบบสอบถามตามตารางที่ ๒ พบว่า สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด และสถานศึกษาขึ้นตรงด้านอาชีพไม่ได้จัดทำ และไม่มีฐานข้อมูลหลักสูตรอาชีพไว้เป็นรูปธรรม จำนวน ๓๔ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๖๔ สำหรับ สกร.ระดับอำเภอ จัดทำไม่ครบทุกแห่งและจัดทำเฉพาะหลักสูตรอาชีพที่จัดกิจกรรม ไม่ได้จัดทำ ๖๙ แห่ง จาก ๒๑๓ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๘๗ ซึ่งฐานข้อมูลอาชีพที่จัดทำแยกตามประเภท ดังนี้ ด้านพาณิชยกรรม ร้อยละ ๑๗.๘๕ ด้านความคิดสร้างสรรค์ร้อยละ ๒๐.๐๕ กลุ่มอาชีพ up-skill re-skill ร้อยละ ๑๖.๐๒ ตามลำดับ สำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะเห็นว่าหลักสูตรจัดฝึกอาชีพส่วนใหญ่ยังไม่สามารถรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนได้ มีเพียงร้อยละ ๕.๗๖ เนื่องจาก ขั้นตอนการขอจดทะเบียนยุ่งยาก และต้องมีการรวมกลุ่มคนในชุมชนให้ได้ครบตามจำนวน รวมถึงผลิตภัณฑ์จะต้องเป็นวัตถุดิบที่ใช้และมีอยู่ในท้องถิ่นชุมชน ตามตารางดังนี้

ตารางที่ ๒ การจัดทำฐานข้อมูลอาชีพ

การจัดทำฐานข้อมูลอาชีพ	จัดทำ/มี	ร้อยละ	ไม่จัดทำ/ไม่มี	ร้อยละ
สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด/ สถานศึกษาขึ้นตรงด้านอาชีพ	๕๔	๖๑.๓๖	๓๔	๓๘.๖๔
สกร.ระดับอำเภอ	๑๖๒	๗๐.๑๓	๖๙	๒๙.๘๗

ที่มา : จากแบบสอบถาม และ สัมภาษณ์

ตารางที่ ๓ ฐานข้อมูลอาชีพที่จัดทำแยกตามกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพ	จำนวน	ร้อยละ	หลักสูตรอาชีพ
กลุ่มพาณิชย์กรรมและบริการ	๗๘	๑๗.๘๕	การทำขนมไทย, การทำน้ำพริก, การทำไข่เค็ม, การทำน้ำสมุนไพร, การทำอาหารว่าง, การทำสลัดโรล, การทำแหนมหมู, การแปรรูปอาหาร
กลุ่มอาชีพความคิดสร้างสรรค์	๗๗	๑๗.๖๒	การทำกระเป๋าจากเศษผ้า, การทำผ้าพิมพ์จากใบไม้, การทำพวงกุญแจจากผ้า, ศิลปะประดิษฐ์จากผ้าขาม้า, ที่ใส่แก้วเยติจากหวายเทียม, การผูกและจับจีบผ้าในพิธีต่าง ๆ , พวงมาลัยดอกไม้ประดิษฐ์, การทำธง, การจักสานไม้ไผ่
กลุ่ม Up-skill Re-skill	๗๐	๑๖.๐๒	ผลิตภัณฑ์จากหวายเทียม, จักสานจากผักตบชวา การทำกระเป๋าแฮนด์เมด, การออกแบบลายผ้ามัดย้อม, การทอผ้าพื้นเมือง, เครื่องประดับจากเศษผ้าพื้นเมือง, การขยายพันธุ์พืชท้องถิ่น, การทำผ้ามัดย้อม,
กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม	๖๘	๑๕.๕๖	การเพาะพันธุ์ไม้พื้นถิ่น, การเพาะเห็ด, การทำปุ๋ยอินทรีย์, การทำปุ๋ยหมัก, การปลูกผักไฮโดรโปนิกส์, การปลูกผักปลอดสารพิษ, การเลี้ยงผึ้ง
กลุ่มอาชีพอุตสาหกรรม	๕๓	๑๒.๑๓	ผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติก, ผลิตภัณฑ์จากหวายเทียม, กระเป๋าจากผักตบชวา, การทำไม้กวาดดอกหญ้า, การแปรรูปอาหาร, การทำเครื่องแกง, การทำผ้ามัดย้อม
กลุ่มอาชีพเฉพาะทาง	๔๗	๑๐.๗๖	ช่างเชื่อม, ช่างปูน, ช่างไฟฟ้า, ช่างปูกระเบื้อง, ช่างทาสี, ช่างเชื่อมโลหะ, ช่างไม้เฟอร์นิเจอร์, ช่างตัดผม, ช่างเย็บเสื้อผ้า
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๔๔	๒๐.๖๖	- กลุ่มวิสาหกิจแปรรูปถ่านไฟบ้าน (การทำถ่านจากไม้ไผ่) - กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านคลองบางนาง (ชาลิ้มชะคราม) - กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านโคกหัวข้าว (กระเป๋าแฮนด์เมดจากเชือกกล้วย) - กลุ่มวิสาหกิจแปรรูปผ้าพื้นเมือง - กลุ่มวิสาหกิจแปรรูปผ้าพิมพ์ลายใบไม้ - กลุ่มวิสาหกิจทอผ้าพื้นเมืองลายดอกมะค่าป่า ฯลฯ

๒) การจัดทำฐานข้อมูลผู้ผ่านการฝึกอาชีพ

กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ได้กำหนดตัวชี้วัดค่าเป้าหมายโครงการ Outputs เชิงปริมาณ : ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๔๐๐,๐๐๐ คน ในชุมชนที่ได้รับการฝึกอาชีพและทักษะเบื้องต้นตามภารกิจ การศึกษาต่อเนื่องจากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน และ Outputs เชิงคุณภาพ : ร้อยละ ๘๐ ของประชาชน กลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสในการฝึกอาชีพและทักษะเบื้องต้นจากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน นำความรู้ ไปสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน โดยให้ สกร.ระดับอำเภอ จัดทำฐานข้อมูลผู้ผ่านการฝึกหลักสูตรรายกลุ่มอาชีพ และจัดทำฐานข้อมูลการจัดตั้ง เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ผ่านการฝึกอาชีพจดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Outcomes) : เป็นการยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้าให้มีคุณภาพมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของตลาด มีการบูรณา การกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายให้เกิดการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน เกิดผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร. ดีเด่น/พรีเมียม โดยตัวชี้วัดค่าเป้าหมายดังกล่าวได้กำหนดเป็นตัวชี้วัดการประเมินผลการปฏิบัติงานของ ครู สกร.ระดับอำเภอ และ ครู ศกร.ตำบล ด้วย

ตารางที่ ๔ ฐานข้อมูลผู้ผ่านการฝึกอาชีพ

ฐานข้อมูล	จัดทำ/มี	ร้อยละ	ไม่จัดทำ/ไม่มี	ร้อยละ
จัดทำฐานข้อมูลผู้ผ่านการฝึกอาชีพ	๒๐๗	๘๕.๕๔	๓๕	๑๔.๔๖
จัดทำฐานข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๔๖	๒๐.๕๔	๑๗๘	๗๙.๔๖

ตารางที่ ๕ การประสานการทำงานกับภาคีเครือข่าย

การประสานการทำงานกับภาคีเครือข่าย	มี	ร้อยละ	ไม่มี	ร้อยละ
สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด/สถานศึกษาขึ้นตรงด้านอาชีพ	๖๒	๗๐.๔๕	๒๖	๒๙.๕๕
สกร.ระดับอำเภอ	๑๙๒	๘๓.๑๒	๓๙	๑๖.๘๘

ที่มา : จากแบบสอบถาม และ สัมภาษณ์

แต่จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์และสอบถามแบบสอบถามตามตารางที่ ๔ และ ๕ พบว่า สกร.ระดับอำเภอ หลายแห่ง ไม่ได้จัดทำฐานข้อมูลผู้ผ่านการฝึกหลักสูตรเพื่อเป็นข้อมูลในการติดตามผล ของกลุ่มเป้าหมาย ส่วนใหญ่ดำเนินการเพียงรายงานข้อมูล Outputs เชิงปริมาณ (ผู้ผ่านการฝึกอาชีพ) และ Outputs เชิงคุณภาพ ว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมร้อยละ ๘๐ สามารถนำความรู้ไปพัฒนาตนเองและครอบครัว สร้างอาชีพใหม่ ต่อยอดอาชีพเดิม ทำเป็นอาชีพเสริม ในระบบ DMIS เท่านั้น รวมทั้ง การดำเนินงานของ หน่วยงานและสถานศึกษาหลายแห่ง ไม่มีการประสานการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อสนับสนุนในด้าน การประชาสัมพันธ์ยกระดับผลิตภัณฑ์/สินค้าจากการฝึกอาชีพ การเพิ่มช่องทางจำหน่าย รวมทั้งขาดการ สนับสนุนและช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุน หน่วยงานที่มีการประสานการทำงานร่วมกับภาคี เครือข่าย มีเพียง ๖๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๔๕ และสถานศึกษาที่มีการประสานการทำงานร่วมกับภาคี เครือข่าย มีเพียง ๑๙๒ แห่ง จาก ๒๑๓ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๑๒ ทำให้ยังไม่สามารถรวมกลุ่มเพื่อต่อยอด จัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนได้ ประกอบกับ ขั้นตอนการขอจดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความยุ่งยาก

และต้องมีการรวมกลุ่มคนในชุมชนให้ได้ครบตามจำนวน รวมถึงผลิตภัณฑ์จะต้องเป็นนวัตกรรมที่ใช้และมีอยู่ในท้องถิ่นชุมชน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผลลัพธ์ (Outcomes) และประสิทธิผลของโครงการ

ประเด็นการตรวจสอบที่ ๒

ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงาน

เกณฑ์การตรวจสอบที่ ๑

โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนสามารถสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน

ผลการตรวจสอบ

ในการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน สถานศึกษาจะต้องมีการพัฒนาหลักสูตรอาชีพตามความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้ที่ผ่านการฝึกอาชีพจากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนสามารถนำไปประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ ต่อยอดอาชีพเดิมให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่เพื่อเพิ่มมูลค่าและศักยภาพในการผลิต ส่งเสริมเรื่องบรรจุภัณฑ์ การขายผ่านระบบออนไลน์ ด้วยการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพ ในกระบวนการจัดทำหลักสูตร ๕ กลุ่มอาชีพ ได้แก่ หลักสูตรอาชีพด้านเกษตรกรรม หลักสูตรอาชีพด้านอุตสาหกรรม หลักสูตรอาชีพด้านพาณิชยกรรมและการบริการ หลักสูตรอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ หลักสูตรอาชีพเฉพาะทาง และหลักสูตรการพัฒนาอาชีพ up-skill re-skill โดยมี สกร.ระดับอำเภอ จำนวน ๙๒๘ แห่ง และ ศกร.ตำบล จำนวน ๗,๔๓๕ แห่ง รวมทั้ง สถานศึกษาขึ้นตรงด้านอาชีพ ๑๑ แห่ง จัดการศึกษาในรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (หลักสูตรอาชีพระยะสั้น) ให้กับประชาชนทั่วไปที่อยู่ในกลุ่มวัยแรงงาน กลุ่มผู้พิการ และกลุ่มเป้าหมายตามนโยบายของรัฐบาล เช่น กลุ่มผู้สูงวัย กลุ่มเยาวชนนอกระบบ เป็นต้น และในการจัดหลักสูตรอาชีพให้สถานศึกษาคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่จัดกิจกรรมฝึกอาชีพด้วย จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์หน่วยงาน/สถานศึกษา สุ่มตรวจเอกสารการเบิกจ่ายโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน จำนวน ๓๗ แห่ง และสอบถามจากแบบสอบถาม สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด ๗๗ แห่ง สถานศึกษาขึ้นตรงด้านอาชีพ ๑๑ แห่ง และ สกร.ระดับอำเภอ จังหวัดละ ๓ แห่ง (๒๑๓ แห่ง) พบว่า การดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด แต่ยังไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนี้

๑. หลักสูตรการจัดการศึกษาอาชีพ

หลักสูตรอาชีพที่สถานศึกษานำมาจัดกิจกรรมฝึกอาชีพให้แก่ประชาชนตามแผนปฏิบัติการ/แผนการใช้จ่ายงบประมาณการดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประกอบด้วย ๑) หลักสูตรจัดทำ/พัฒนาขึ้นใหม่ ๒) หลักสูตรแกนกลางของ สกร. ๓) หลักสูตรสถานศึกษาอื่นในสังกัด สกร. ๔) หลักสูตรสถานศึกษาอื่น / หน่วยงานอื่น ที่ไม่ใช่สังกัด สกร. โดยการกำหนดหลักสูตรอาชีพสถานศึกษามีการพิจารณาจากหลักเกณฑ์ ดังนี้

ตารางที่ ๖ การกำหนดหลักสูตรอาชีพ

หลักเกณฑ์	จำนวน	ร้อยละ
ตรงตามความต้องการของผู้เรียน	๒๓๙	๒๑.๙๑
หลักสูตรอาชีพที่พัฒนาและสามารถนำไปสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้	๒๑๘	๑๙.๙๘
เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ / มีทรัพยากรในพื้นที่	๒๑๖	๑๙.๘๐
จัดตามงบประมาณและจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับ	๑๙๓	๑๗.๖๙
หลักสูตรที่จัดมีวิทยากรอยู่แล้ว	๑๔๕	๑๓.๒๙
วิทยากรนำเสนอโครงการ/หลักสูตรเอง	๘๐	๗.๓๓

ที่มา : จากแบบสอบถาม และ สัมภาษณ์

จากตารางที่ ๖ พบว่า สถานศึกษามีการจัดทำหลักสูตรอาชีพตามความต้องการของผู้เรียน ร้อยละ ๒๑.๙๑ หลักสูตรอาชีพที่พัฒนาสามารถนำไปสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ ร้อยละ ๑๙.๙๘ หลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่หรือมีทรัพยากรในพื้นที่ ร้อยละ ๑๙.๘๐ จัดตามงบประมาณและจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับ ร้อยละ ๑๗.๖๙ และจัดตามหลักสูตรและวิทยากรที่มีอยู่แล้ว ร้อยละ ๑๓.๒๙ ตามลำดับ

แต่จากการสอบถามเอกสารการเบิกจ่ายโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน พบว่า หลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำและนำมาจัดกิจกรรมให้กับประชาชนยังไม่มีที่เหมาะสมและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ดังนี้

๑) หลักสูตรที่สถานศึกษาส่วนใหญ่นำไปจัดกิจกรรมเป็นหลักสูตรอาชีพเดิม ๆ ที่เคยจัด และจัดซ้ำกันทุกตำบล เช่น หลักสูตรการทำตะกร้าหวายเทียม หลักสูตรการทำตะกร้าจากเส้นพลาสติก และเสื่อกก หลักสูตรการทำแก้วयेติจากหวายเทียม หลักสูตรการทำพรมเช็ดเท้า หลักสูตรการทำน้ำสมุนไพร และหลักสูตรการทำขนมไทย เป็นต้น

๒) หลักสูตรไม่สอดคล้องกับวัสดุและจำนวนชั่วโมงการจัดฝึกอาชีพ เช่น หลักสูตรการทำแหมมหมู หลักสูตรการทำไข่เค็ม หลักสูตรการทำขนม (วุ้นแพนซี) หลักสูตรการแปรรูปเห็ด หลักสูตรการเพาะพันธุ์พืช จำนวน ๑๕ - ๒๐ ชั่วโมง และหลักสูตรการขยายพันธุ์พืช จำนวน ๑๕ - ๓๐ ชั่วโมง รวมถึงจัดซื้อวัสดุอาหารสดจัดกิจกรรมรูปแบบกลุ่มสนใจ จำนวน ๑,๐๐๐ บาท เช่น เนื้อสัตว์ เป็นต้น

๓) หลักสูตรประเภทเดียวกันแต่จำนวนชั่วโมงการจัดฝึกอาชีพต่างกัน เช่น หลักสูตรการทำตะกร้าหวายเทียม การทำฝาซีจากเส้นพลาสติก จำนวน ๓๕ ชั่วโมง บางแห่ง ๔๐ ชั่วโมง เป็นผลทำให้เบิกค่าวิทยากรต่างกัน

๔) หลักสูตรอาชีพบางหลักสูตรจำนวนชั่วโมงทฤษฎีมากกว่าชั่วโมงฝึกปฏิบัติ โดยจะเน้นในเรื่องของการเรียนรู้วัตถุดิบ แหล่งจัดซื้อ การทำบัญชี มากกว่าการฝึกปฏิบัติ การฝึกอาชีพเดียวกันแต่จำนวนชั่วโมงเรียนไม่เท่ากัน เช่น หลักสูตรการทำตะกร้าหวายเทียม จัดกิจกรรมในรูปแบบชั้นเรียนวิชาชีพ จำนวน ๓๕ ชั่วโมง และ ๔๐ ชั่วโมง

สาเหตุ การจัดทำแผนปฏิบัติการ/แผนการใช้จ่ายงบประมาณการดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของสถานศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการอนุมัติเห็นชอบจาก สกร.ประจำจังหวัด ก่อนดำเนินการจัดกิจกรรม แต่เนื่องจาก สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด และ สกร.ระดับอำเภอ หลายแห่ง ไม่ได้จัดทำฐานข้อมูลหลักสูตรอาชีพที่กลุ่มเป้าหมายได้นำไปประกอบอาชีพและสร้างรายได้ไว้ รวมทั้ง สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด ไม่ได้มีการพิจารณาหลักสูตร ทำให้ไม่มีข้อมูลเปรียบเทียบหลักสูตรอาชีพที่สถานศึกษากำหนดหรือจัดทำว่าหลักสูตรอาชีพมีความเหมาะสม ทันสมัย เข้าซ้อน ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายสามารถนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ได้จริงหรือไม่ ดังนั้น การจัดกิจกรรมฝึกอาชีพตามหลักสูตรดังกล่าวที่ไม่มีความเหมาะสม หลักสูตรซ้ำ และไม่มีมาตรฐาน อาจส่งผลให้การดำเนินงานไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อกลุ่มเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

๑. กรมส่งเสริมการเรียนรู้ และ สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดควรมีการปรับปรุงหลักสูตรอาชีพทุกหลักสูตร กำหนดเนื้อหา จำนวนชั่วโมง ให้สอดคล้องกับหลักสูตรอาชีพเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานรองรับการได้รับใบรับรองคุณวุฒิ หรือเทียบคุณวุฒิกับหน่วยงานหรือสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาชีพ

๒. สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด และ สกร.ระดับอำเภอ ควรจัดทำฐานข้อมูลหลักสูตรอาชีพที่ประสบความสำเร็จที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้นำไปประกอบอาชีพเพิ่มรายได้ได้จริง และรวบรวมเป็นเอกสารเผยแพร่บนเว็บไซต์เพื่อใช้เป็นข้อมูลแนวทางในการคัดเลือกหลักสูตรได้อย่างเหมาะสมและเกิดความหลากหลาย

๓. สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหลักสูตร เนื้อหา จำนวนชั่วโมง ที่สถานศึกษากำหนดหรือจัดทำ ตลอดจนการแต่งตั้งวิทยากรผู้สอน ก่อนการอนุมัติจัดกิจกรรม เพื่อให้เกิดความเหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพ

๒. วิทยากรฝึกอาชีพ

ในการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพ การจัดหาวิทยากรจะต้องให้ตรงตามเนื้อหาหลักสูตร เป็นผู้มีคุณวุฒิ หรือเกียรติบัตรรับรองหรือหลักฐานอื่น ๆ ที่แสดงว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ ในสาขาหรือหลักสูตรนั้น หรือเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญ ประสบการณ์ ในสาขาหรือหลักสูตรนั้น และเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน

จากการสอบถาม พบว่า สถานศึกษาไม่สามารถจัดหาวิทยากรในหลักสูตรอาชีพที่ กลุ่มเป้าหมายต้องการได้ หรือบางหลักสูตรที่ต้องใช้วิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เนื่องจาก ส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับค่าตอบแทนวิทยากรที่มีอัตราเพียงชั่วโมงละ ๒๐๐ บาท และน้อยกว่า หน่วยงานอื่น จึงทำให้ไม่สามารถจัดหาวิทยากรที่เป็นผู้มีคุณวุฒิ หรือ เกียรติบัตรรับรอง ตรงตามหลักสูตรที่สอน โดยวิทยากรที่สอนส่วนใหญ่จะเป็นประชาชนหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือผู้ที่ผ่านการฝึกอาชีพเข้ามาเป็นวิทยากร ทำให้ขาดทักษะและกระบวนการในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน รวมทั้ง หลักเกณฑ์ของสถานศึกษาในการ กำหนดหรือจัดทำหลักสูตรตามตารางที่ ๖ จะเห็นได้ว่า สถานศึกษาหลายแห่งมีการกำหนดหลักสูตรตาม งบประมาณและจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับ หรือหลักสูตรที่จัดมีวิทยากรสอนอยู่แล้วหรือวิทยากรนำเสนอ โครงการ/หลักสูตรเอง ส่งผลให้มีการจัดฝึกอาชีพในหลักสูตรเดิม ๆ ซ้ำ ๆ อาชีพเดิมไม่ได้รับการพัฒนา ต่อยอด ไม่เป็นที่ต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ผู้ผ่านการฝึกอาชีพไม่สามารถนำความรู้ไปสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้

สาเหตุ

สถานศึกษาไม่ได้มีการคัดเลือกวิทยากรการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพบางหลักสูตรมีวิทยากร ประจำอยู่แล้วหรือวิทยากรเป็นผู้เสนอหลักสูตรเอง รวมทั้ง ค่าตอบแทนวิทยากรน้อย จึงทำให้การจัดกิจกรรม ฝึกอาชีพมีเพียงหลักสูตรเดิม ๆ ซ้ำ ๆ และกระบวนการจัดการจัดเรียนรู้ไม่เป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

๑. สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด ควรมีการคัดเลือกและกำหนดคุณสมบัติของวิทยากร ในแต่ละหลักสูตร และขึ้นทะเบียนเป็นวิทยากรเพื่อให้สถานศึกษาสามารถคัดเลือกได้หลากหลายอาชีพตาม ความเหมาะสม

๒. กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรมีการปรับอัตราค่าตอบแทนวิทยากรให้เหมาะสมกับ หลักสูตรอาชีพที่จัดสอน และตามคุณวุฒิ ความรู้ ความเชี่ยวชาญของวิทยากร

๓. สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด และ สกร.ระดับอำเภอ ควรมีการอบรมการจัด กระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ให้แก่วิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านอาชีพแต่ขาด ประสบการณ์ มีการติดตามและประเมินผลวิทยากรอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้มี ประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

๓. งบประมาณ

การจัดสรรงบประมาณของ สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดให้กับ สกร.ระดับอำเภอ จะจัดสรรตามหลักเกณฑ์ที่กรมส่งเสริมการเรียนรู้กำหนด โดยจัดให้ตามจำนวนตำบลในแต่ละอำเภอ และจำนวนกลุ่มเป้าหมายตามค่าใช้จ่ายรายหัว ดังนี้ ๑ อำเภอ ๑ อาชีพ รายหัวละ ๙๐๐ บาท แบบกลุ่มสนใจ รายหัวละ ๗๐๐ บาท แบบชั้นเรียน รายหัวละ ๙๐๐ บาท เพื่อนำไปจัดกิจกรรมฝึกอาชีพตามรูปแบบและหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๑) ที่กำหนด

ตารางที่ ๗ การจัดสรรงบประมาณและกลุ่มเป้าหมาย

การจัดสรร	จำนวน	ร้อยละ
จัดสรรงบประมาณและกลุ่มเป้าหมายสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ฯ	๑๙๖	๘๐.๙๙
จัดสรรงบประมาณและกลุ่มเป้าหมายไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ฯ	๔๖	๑๙.๐๑

ที่มา : จากแบบสอบถาม และ สัมภาษณ์

จากตารางที่ ๗ พบว่า การจัดสรรงบประมาณและกลุ่มเป้าหมายมีความเหมาะสม จำนวน ๑๙๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๙๙ ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๑) จำนวน ๔๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๐๑

จากการสอบถาม พบว่า กรมส่งเสริมการเรียนรู้จัดสรรงบประมาณล่าช้าและไม่ต่อเนื่อง ทำให้สถานศึกษาไม่สามารถจัดอบรมอาชีพได้ตามแผนปฏิบัติการ/แผนการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับความเห็นชอบ เนื่องจาก หลักเกณฑ์การจัดการศึกษาต่อเนื่อง กิจกรรมฝึกอาชีพรูปแบบกลุ่มสนใจ ตั้งแต่ ๑ – ๓๐ ชั่วโมง มีผู้เรียนตั้งแต่ ๖ คนขึ้นไป ค่าวัสดุให้เบิกจ่ายได้ไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท แบบชั้นเรียน ตั้งแต่ ๓๑ ชั่วโมงขึ้นไป มีผู้เรียน ๑๑ คนขึ้นไป ค่าวัสดุให้เบิกจ่ายได้ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท และ ๑ อำเภอ ๑ อาชีพ จัดแบบกลุ่มสนใจ หรือแบบชั้นเรียนก็ได้ ตามงบประมาณและกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับจัดสรร แต่เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรล่าช้าและไม่ต่อเนื่อง ทำให้สถานศึกษาบางแห่งได้รับงบประมาณไม่เพียงพอที่จะจัดกิจกรรมฝึกอาชีพในรูปแบบที่ได้จัดทำตามแผนปฏิบัติการและตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ได้ กล่าวคือ สถานศึกษาบางแห่งได้รับงบประมาณสำหรับจัดกิจกรรมให้กลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๔ คน แต่หลักเกณฑ์การจัดรูปแบบกลุ่มสนใจกำหนด ตั้งแต่ ๖ คนขึ้นไป สถานศึกษาบางแห่งจึงจำเป็นต้องบริหารจัดการโดยการปรับลดจำนวนชั่วโมงการจัดกิจกรรม ลดค่าวิทยากร ลดค่าวัสดุ หรือต้องจัดร่วมกับสถานศึกษาอื่น เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมได้ตามแผนที่กำหนด และบางหลักสูตรงบประมาณค่าวัสดุฝึกไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรม ต้องให้ผู้เข้าอบรมจัดหาเองหรือร่วมกันจัดซื้อ ซึ่งการปรับลดจำนวนชั่วโมงและค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพเพื่อให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๑) ที่กำหนดนั้น อาจส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายไม่ได้รับความรู้อย่างเต็มที่ การจัดฝึกอาชีพไม่ต่อเนื่องและไม่เกิดประสิทธิภาพประชาชนไม่สามารถนำความรู้ไปสร้างอาชีพได้จริง รวมทั้ง จะมีผลต่อเกณฑ์การประเมินตามตัวชี้วัดของ ครู ศกร.ตำบล ในการรายงานข้อมูลจำนวนผู้ผ่านการอบรมในระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ (DMIS) ไม่ถูกต้องอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

๑. กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอเพื่อให้การจัดกิจกรรมดำเนินการได้ตามแผนที่กำหนด และสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การจัดการศึกษาต่อเนื่อง
๒. กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรจัดสรรงบประมาณศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตามพื้นที่จำนวนประชากร หรือกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ที่มีความสนใจและต้องการฝึกอาชีพ และส่งเสริมจนสามารถสร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้เป็นที่ยอมรับของตลาด
- ๓ กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรปรับหลักเกณฑ์และอัตราค่าวัสดุฝึกให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรที่จัดฝึกอาชีพ

๔. การจัดกิจกรรมฝึกอาชีพ

จากการลงพื้นที่สุ่มตรวจสอบเอกสารการเบิกจ่ายเงินศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน จำนวน ๒๘ แห่ง พบว่า มีการปฏิบัติไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ อาจส่งผลให้การดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณไม่คุ้มค่า และเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ดังนี้

- ๑) หลักสูตรที่จัดฝึกอาชีพ บางหลักสูตรจำนวนชั่วโมงทฤษฎีมากกว่าจำนวนชั่วโมงฝึกปฏิบัติ เช่น หลักสูตรทำขนม ๔๐ ชั่วโมง แต่ไม่ระบุว่าสอนทำขนมประเภทใดบ้าง จำนวนก็อย่าง
- ๒) จัดกิจกรรมฝึกอาชีพ โดยไม่ได้แนบแผนการจัดการเรียนรู้จะแนบเพียงโครงสร้างหลักสูตร ทำให้ไม่ทราบว่าหลักสูตรกับจำนวนชั่วโมงเหมาะสมหรือไม่
- ๓) จัดกิจกรรมฝึกอาชีพในจังหวัดเดียวกัน หลักสูตรอาชีพเดียวกันแต่จำนวนชั่วโมงไม่เท่ากัน
- ๔) จัดกิจกรรมฝึกอาชีพโดยไม่ได้มีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย จัดให้กับผู้เรียนที่เป็นข้าราชการในเวลาทำการ (เวลา ๑๔.๐๐ น. - ๑๙.๐๐ น.)
- ๕) จัดกิจกรรมฝึกอาชีพให้กับกลุ่มเป้าหมาย หลักสูตรเพาะเห็ดนางฟ้า แต่เมื่อมีการจัดโครงการอื่นที่เกี่ยวข้อง (การเพาะเห็ดนางฟ้า) ไม่ได้มีการส่งเสริมหรือสนับสนุนผลิตภัณฑ์จากการฝึกอาชีพของผู้ผ่านการอบรม แต่จัดซื้อจากร้านค้า
- ๖) จัดกิจกรรม ๑ อาเภอ ๑ อาชีพ แต่เป็นกิจกรรมหรืออาชีพที่กลุ่มเป้าหมายดำเนินในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว เช่น การเพาะพันธุ์พืช โดยจัดซื้อวัสดุฝึกเพียง เมล็ดพันธุ์พืช ถุงดำ ดิน และปุ๋ย
- ๗) จัดซื้อวัสดุในคราวเดียวกันหลายรายการ และจำนวนเงินมาก เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพในลักษณะรวมกลุ่มกันจัดหลักสูตรเดียวกันทุกตำบล โดยไม่ได้แยกว่าเป็นของตำบลใดจำนวนเท่าใด ทำให้ไม่ทราบว่ากลุ่มเป้าหมายซ้ำกันหรือไม่
- ๘) จัดซื้อวัสดุฝึกไม่สอดคล้องกับหลักสูตรอาชีพที่จัดกิจกรรม เช่น หลักสูตรการเพาะปลูกรูขี้เหล็ก ซึ่งการจัดกิจกรรมเป็นการตอนกิ่ง แต่ซื้อวัสดุฝึกเป็นต้นมะนาว หรือ หลักสูตรการทำสลัดโรล แต่การขออนุมัติหลักการจัดซื้อ/จัดจ้างวัสดุ และใบส่งของ เป็นการซื้อถัวย่น้ำจิ้ม ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการทำสลัดโรล
- ๙) จัดซื้อวัสดุเพื่อใช้ในกิจกรรมฝึกอาชีพ แต่เป็นวัสดุสำเร็จรูป เช่น ก้อนเชื้อเห็ด ทำให้กลุ่มเป้าหมายไม่เกิดกระบวนการเรียนรู้ หรือไม่สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้จริง
- ๑๐) วิทยากรเป็นผู้จัดการเรียนรู้และเป็นผู้จัดหาวัสดุฝึกเอง เช่น เส้นพลาสติก หวายพลาสติก โดยผู้รับผิดชอบไม่ได้ดำเนินการสำรวจหรือสืบราคาจากท้องตลาด ทำให้ไม่ทราบว่าวัสดุฝึกมีราคาสูงหรือต่ำกว่าราคาท้องตลาดหรือไม่

๑๑) จำนวนผู้เรียนไม่สอดคล้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรม และ การจัดซื้อวัสดุฝึก เช่น จัดกิจกรรมในรูปแบบชั้นเรียนวิชาชีพ มีผู้เรียนไม่ถึง ๑๑ คน แต่ซื้อวัสดุฝึก จำนวน ๕,๐๐๐ บาท

๑๒) สถานศึกษาบางแห่งมีจำนวนกลุ่มเป้าหมาย หรือ ผู้เรียน เป็นผู้เรียนรายเดิม ๆ และ เรียนทุกหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดฝึกอาชีพ

ข้อเสนอแนะ

สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด และ สกร.ระดับอำเภอ ควรมีการนิเทศ ติดตาม การดำเนินงาน การจัดการศึกษาศุนย์ฝึกอาชีพชุมชนของ ศกร.ตำบล อย่างต่อเนื่อง และให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ ตรวจสอบเอกสารหลักฐานการเบิกจ่ายเงินให้ถูกต้อง และกำชับให้ ศกร.ตำบล ปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดอย่างเคร่งครัด

๕. กลุ่มเป้าหมายตามโครงการ

โครงการศุนย์ฝึกอาชีพชุมชนประจำปีงบประมาณ พ.ศ ๒๕๖๖ ได้รับจัดสรรงบประมาณ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ แผนงานยุทธศาสตร์เพื่อสนับสนุนด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ โครงการขับเคลื่อน การพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน กิจกรรม : ส่งเสริมศุนย์ฝึกอาชีพชุมชน จำนวน ๓๒๐,๐๐๐,๐๐๐.- บาท และ จำนวนกลุ่มเป้าหมาย ๔๐๐,๐๐๐ คน จากการดำเนินโครงการศุนย์ฝึกอาชีพชุมชนตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ ถึง ๒๕๖๖ มีผลการดำเนินการ ดังนี้

ตารางที่ ๘ งบประมาณ และกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับจัดสรร

ปีงบประมาณ	งบประมาณที่ได้รับ (บาท)	กลุ่มเป้าหมาย (คน)	
		แผน	ผล
๒๕๖๐	๔๗๓,๕๖๗,๒๐๐.-	๕๑๙,๖๐๐	๕๑๘,๙๔๓
๒๕๖๑	๔๖๗,๗๑๒,๐๐๐.-	๕๑๙,๖๘๐	๘๔๙,๙๑๔
๒๕๖๒	๔๗๐,๘๖๒,๐๐๐.-	๕๒๕,๕๘๐	๙๔๒,๑๗๘
๒๕๖๓	๔๐๐,๘๖๒,๐๐๐.-	๔๔๕,๔๐๒	๖๔๖,๙๗๗
๒๕๖๔	๓๘๒,๒๓๕,๗๐๐.-	๔๒๔,๕๐๐	๕๘๓,๙๓๖
๒๕๖๕	๒๖๑,๕๐๐,๐๐๐.-	๓๒๖,๘๗๕	๕๒๖,๓๔๒
๒๕๖๖	๓๒๐,๐๐๐,๐๐๐.-	๔๐๐,๐๐๐	๗๖๑,๙๓๒

ที่มา : แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๖ (ฉบับปรับปรุงตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร)

ตารางที่ ๙ ผู้ผ่านการอบรมนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

การนำไปใช้ประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ
มีคุณภาพชีวิตที่ดี	๒๘๘,๕๔๐	๓๘.๕๕
สร้างอาชีพ	๑๙๙,๑๒๔	๒๖.๖๑
เพิ่มรายได้	๑๔๕,๑๖๒	๑๙.๔๐
ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	๗๑,๙๗๐	๙.๖๒
สร้างมูลค่าเพิ่ม	๓๕,๗๘๙	๔.๗๘
พัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน	๗,๘๒๘	๑.๐๔
รวม	๗๔๘,๕๑๓	๑๐๐

ที่มา : ข้อมูลจากระบบ DMIS

จากตารางที่ ๙ โครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนดำเนินการได้เกินกว่าเป้าหมายที่กำหนด โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับสูงถึง ๗๖๑,๙๓๒ คน และกลุ่มเป้าหมายที่ผ่านการฝึกอบรมนำไปใช้ประโยชน์สูงถึง จำนวน ๗๔๘,๕๑๓ คน ซึ่งสูงกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ ๒๓๓.๘๘ แต่เมื่อพิจารณาจากค่าเป้าหมายตามตัวชี้วัดหรือผลสัมฤทธิ์ ร้อยละ ๘ (จำนวน ๓๒๐,๐๐๐ คน) ของประชาชนที่ได้รับ ฝึกอาชีพจากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนี้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ร้อยละ ๓๘.๕๕ สร้างอาชีพได้ ร้อยละ ๒๖.๖๑ เพิ่มรายได้ ร้อยละ ๑๙.๔๐ ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ร้อยละ ๙.๖๒ สร้างมูลค่าเพิ่ม ร้อยละ ๔.๗๘ และพัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชนได้เพียง ร้อยละ ๑.๐๔ เท่านั้น ประกอบกับ สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด สถานศึกษาขึ้นตรงด้านอาชีพ และ สกร.ระดับอำเภอ หลายแห่ง ไม่ได้จัดทำฐานข้อมูลหลักสูตรอาชีพที่กลุ่มเป้าหมายนำไปประกอบอาชีพและสร้างรายได้ รวมทั้ง สกร.ระดับอำเภอ และ ศรค.ตำบล ไม่ได้จัดทำฐานข้อมูลผู้ผ่านการฝึกหลักสูตร มีเพียงข้อมูลเชิงปริมาณหรือจำนวนคนเท่านั้น แสดงให้เห็นว่า การดำเนินงานศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนยังไม่สามารถสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ และพัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชนได้ตามเป้าหมายของโครงการ

ข้อเสนอแนะ

๑. สกร.ระดับอำเภอ และ ศรค.ตำบล ควรมีการติดตามผลผู้เรียนหลังผ่านการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลไปปรับใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพให้มีประสิทธิภาพ

๒. สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด และ สกร.ระดับอำเภอ ควรปรับเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดของครู และการรายงานข้อมูลในระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ (DMIS) โดยเน้นผลลัพธ์ (ผู้ผ่านการฝึกอาชีพสามารถประกอบอาชีพ มีรายได้) มากกว่าเน้นที่เชิงปริมาณ (จำนวนผู้ผ่านการฝึกอาชีพ) เพื่อให้ได้ข้อมูลการรายงานที่เป็นจริงและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

เกณฑ์การตรวจสอบที่ ๒

ผลิตภัณฑ์สินค้าจากโครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชนมีคุณภาพมาตรฐาน
สามารถสร้างอาชีพ และรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน

ผลการตรวจสอบ

แนวทางการดำเนินงานศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนด
ขั้นตอนการคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร.ดีเด่น /พรีเมียม โดยให้ สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด
ทุกแห่ง/กทม. สกร.ระดับอำเภอ/เขต และ สถานศึกษาขึ้นตรงด้านอาชีพ จัดทำเกณฑ์การคัดเลือกผลิตภัณฑ์
สินค้า/บริการ และคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร.ดีเด่น /พรีเมียม ดังนี้

- สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดทุกแห่ง/กทม. ผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร.ดีเด่น แห่งละ
๑๐ ผลิตภัณฑ์ และ สกร.พรีเมียม ระดับจังหวัด แห่งละ ๓ ผลิตภัณฑ์

- สกร.ระดับอำเภอ/เขต ผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร.ดีเด่น ระดับตำบล แห่งละ ๒ ผลิตภัณฑ์
และ สกร.ดีเด่น ระดับอำเภอ แห่งละ ๓ ผลิตภัณฑ์

- สถานศึกษาขึ้นตรงด้านอาชีพ ๑๑ แห่ง ผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร.พรีเมียม แห่งละ
๓ ผลิตภัณฑ์

๑) ผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร. ดีเด่น และ พรีเมียม ที่คัดเลือกในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖
แยกตามรายการตามตัวอย่าง ดังนี้

ภาคเหนือ**การคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖**

ที่	สกร. ดีเด่น	สกร. พรีเมียม
๑	ตะกร้าจากเส้นพลาสติก	ตะกร้าจากหวายเทียม
๒	พวงกุญแจผ้าทอ	ผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากผ้าทอ
๓	ตะกร้าจากหวายเทียม	ตะกร้าจากเส้นพลาสติก
๔	ผลิตภัณฑ์จากเสื่อกก	
๕	ผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากผ้าทอ	
๖	น้ำพริกกากหมูสมุนไพร	
๗	การแปรรูปกาแฟ	
๘	การแปรรูปถนอมอาหาร	
๙	น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น	
๑๐	ผลิตภัณฑ์ผ้าคลุมไหล่	

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**ผลการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖**

ที่	สกร. ดีเด่น	สกร. พรีเมียม
๑	ตะกร้าจากเส้นพลาสติก	การทอผ้าพื้นเมือง
๒	การทอผ้าพื้นเมือง	ผ้าพิมพ์ลาย
๓	ขนมไทย	ผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติกและหวายเทียม
๔	การขยายพันธุ์พืชท้องถิ่น	
๕	ผ้าพิมพ์ลาย	
๖	ผ้ามัดย้อม	
๗	ไม้กวาดดอกหญ้า	
๘	ร่มจากผ้าขาม้า	
๙	ผ้าทอมือย้อมคราม	
๑๐	ตะกร้าจากหวายเทียม	

ภาคกลาง**ผลการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖**

ที่	สกร. ดีเด่น	สกร. พรีเมียม
๑	ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา	ผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติก
๒	ที่ใส่แก้วเยติจากหวายเทียม	ผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา
๓	ผลิตภัณฑ์จากหวายเทียม	ขนมไทย
๔	ผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติก	
๕	ผลิตภัณฑ์เชือกมัดฟาง	
๖	ขนมไทย	
๗	อาหารและขนม	
๘	แปรรูปผลผลิตจากกล้วย	
๙	กระเป๋าจากผ้าต้นมือ	
๑๐	ผ้ามัดย้อม	

ภาคตะวันออก

ผลการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

<u>ที่</u>	<u>สกร. ดีเด่น</u>	<u>สกร. พรีเมียม</u>
๑	ตะกร้าจากหวายเทียม	ตะกร้าจากหวายเทียม
๒	อาหารว่างและขนม	อาหารว่างและขนม
๓	ขยายพันธุ์พืชท้องถิ่น	ตะกร้าจากเชือกมัดฟาง
๔	ผ้ามด้อมจากสีธรรมชาติ	
๕	กระเป๋าแฮนด์เมดจากเชือกกล้วย	
๖	ผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่	
๗	กระเป๋าจากผักตบชวา	
๘	ผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติก	
๙	ตะกร้าจากเชือกมัดฟาง	
๑๐	ผลิตภัณฑ์จากเสื่อกก	

ภาคใต้

ผลการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

<u>ที่</u>	<u>สกร. ดีเด่น</u>	<u>สกร. พรีเมียม</u>
๑	ไข่เค็มสมุนไพร	ผลิตภัณฑ์จากลูกปัดมโนราห์
๒	เครื่องแกง	การออกแบบตัดเย็บผ้าปาเต๊ะ
๓	อาหารและขนม	อาหารและขนม
๔	แปรรูปกาแฟ	
๕	น้ำพริกเผาไตปลาแห้ง	
๖	การออกแบบตัดเย็บผ้าปาเต๊ะ	
๗	สบู่สมุนไพร	
๘	จักสานจากยางพารา	
๙	ตะกร้าหวายเทียม	
๑๐	ผลิตภัณฑ์จากลูกปัดมโนราห์	

สถานศึกษาขึ้นตรงด้านอาชีพ

ผลการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

ที่	สกร. พรีเมียม
๑	กล้วยฉาบ
๒	กระเป๋าจากเส้นพลาสติก
๓	ผลิตภัณฑ์จากหวาย
๔	ผลิตภัณฑ์จากน้ำผึ้งโพรง
๕	ผลิตภัณฑ์จากเห็ดนางฟ้า
๖	โรตีสีน้ำแกง
๗	ผ้ามัดหมี่ย้อนคราม
๘	ทอผ้าคลุมไหล่
๙	นวดสมุนไพรเบื้องต้น
๑๐	ข้าวอินทรีย์ข้าววัง
๑๑	ขนมวงเดือนดารา
๑๒	หมอนอิงปักมือ
๑๓	พรมเช็ดเท้า
๑๔	สังข์มงคล
๑๕	เข็มกลัด “พักสตราผกากรอง”
๑๖	วิจิตรามาลี

จากการลงพื้นที่และสอบถามจากแบบสอบถาม พบว่า สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด/กทม. ทุกแห่ง สกร.ระดับอำเภอ/เขต และ สถานศึกษาขึ้นตรงด้านอาชีพ ส่วนใหญ่มีการจัดทำเกณฑ์การคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร. ดีเด่น และ พรีเมียม ตามแนวทางที่กำหนด บางแห่งมีการเชิญหน่วยงานหอการค้า และการท่องเที่ยวจังหวัดมาร่วม เป็นคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกผลิตภัณฑ์ดีเด่นและพรีเมียมด้วย โดยผลิตภัณฑ์ สกร. ดีเด่น และ สกร. พรีเมียม ส่วนใหญ่ของทุกภาคเป็นผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติกหวายเทียม ยังไม่มีความหลากหลายหรือแปลกใหม่ เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่มีผู้สนใจเรียนกันเป็นจำนวนมาก วัสดุหาง่าย หรือวิทยากรผู้สอนเป็นผู้จัดหาวัสดุฝึกมาให้กับผู้เรียนเอง และจากการที่มีผลิตภัณฑ์จากวัสดุดังกล่าวมีจำนวนมากแต่ไม่มีการพัฒนาต่อยอดหรือปรับปรุงแบบให้มีความทันสมัย อาจไม่เป็นที่นิยมของตลาด และไม่สามารถสร้างรายได้ให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ในระยะยาว รวมทั้ง แนวทางการดำเนินงาน กำหนดจำนวนผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ สกร. ดีเด่น และ พรีเมียม ที่หน่วยงาน/สถานศึกษา จะต้องคัดเลือกแต่ละแห่ง ๆ ละ ผลิตภัณฑ์จำนวนเท่ากัน โดยไม่ได้คำนึงถึงขนาดพื้นที่และจำนวนประชากร จึงทำให้ผลิตภัณฑ์สินค้าที่คัดเลือกยังไม่มีโดดเด่น หลากหลาย และได้มาตรฐาน ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผลิตภัณฑ์สินค้าที่เป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น

๒) การทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย

จากการสัมภาษณ์และสอบถามแบบสอบถาม พบว่า สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด และ สกร.ระดับอำเภอ ส่วนใหญ่มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อให้การส่งเสริมและสนับสนุน การยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้า สกร. ดีเด่น และ สกร. พรีเมียม จากศูนย์ฝักอาชีวะชุมชนให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ เช่น สถาบันอาชีวศึกษา สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนในด้านการประชาสัมพันธ์ ยกกระดับผลิตภัณฑ์สินค้า ตลอดจนเพิ่มช่องทางการจำหน่าย เช่น สนับสนุนให้สถานศึกษานำผลิตภัณฑ์ไปออกบูธในงานต่าง ๆ มีการจัดทำศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าออนไลน์ OCCC Facebook และ Tiktok ประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ในเว็บไซต์ของหน่วยงาน ผ่านทางช่อง ๘ ทีวีสตอรี่ สถานีแม่ทัพมอย ของหน่วย เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม ผลิตภัณฑ์จากโครงการศูนย์ฝักอาชีวะชุมชน หากไม่มีการส่งเสริมหรือหาตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเส้นพลาสติก หรือหวายเทียม ที่มีผู้ผลิตเป็นจำนวนมาก ก็ไม่สามารถจำหน่ายและทำเป็นอาชีพเพื่อสร้างรายได้ หรือไม่มีการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้มีความทันสมัย และมีรูปแบบที่หลากหลาย รวมทั้งสร้างโลโก้ หรือ แบนด์ที่ เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ตลอดจนการรวมกลุ่มของคนในชุมชนและประสานงานกับภาคีเครือข่าย ก็ไม่สามารถรวมกลุ่มและจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนได้

ข้อเสนอแนะ

๑. สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด และ สกร.ระดับอำเภอ ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนและหาตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ดังกล่าวที่มีผู้ผลิตเป็นจำนวนมาก เพื่อก่อให้เกิดอาชีพและสร้างรายได้ และพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้มีรูปแบบที่หลากหลาย มีความทันสมัย รวมทั้งสร้าง โลโก้ หรือ แบนด์ที่ เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเพื่อให้มีมาตรฐาน และสามารถรวมกลุ่มและจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนได้

๒. สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด สกร.ระดับอำเภอ และ ศรค.ตำบล ควรแสวงหาและบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการส่งเสริมสนับสนุนผลิตภัณฑ์สินค้าของศูนย์ฝักอาชีวะชุมชนให้สามารถเป็นที่ยอมรับของตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรกำหนดแนวทางการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝักอาชีวะชุมชน โดยกำหนดให้มีการคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้าดีเด่น และ พรีเมียม ตามบริบทของพื้นที่ ขนาด และจำนวนประชากร เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์สินค้าที่มีความโดดเด่น และสามารถพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เกณฑ์การตรวจสอบที่ ๓

มีการนิเทศติดตามและการประเมินผลโครงการศูนย์ฝักอาชีวะชุมชน

ผลการตรวจสอบ

การนิเทศติดตามประเมินผล สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด และ สถานศึกษา มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในการนิเทศติดตาม จากการตรวจสอบ พบว่า สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด ๖๙ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๙๐ มีการนิเทศติดตาม และ ๘ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๐ ไม่มีการนิเทศติดตาม และสถานศึกษาที่ทำการสุ่มตรวจ ๒๓๑ แห่ง มีการนิเทศติดตามครบทุกแห่ง โดยมีวิธีการนิเทศติดตาม มากที่สุด คือ การจัดทำแผนปฏิบัติงานการนิเทศ ติดตาม รองลงมา ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการ นิเทศ ติดตาม และ การใช้แบบนิเทศ ติดตาม การจัดการศึกษาต่อเนื่อง (กศ.ตน ๓๐) ตามลำดับ

การรายงานผล การรายงานผลการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนตามกรอบระยะเวลาที่กรมส่งเสริมการเรียนรู้กำหนดของ สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด สกร.ระดับอำเภอ และ สถานศึกษาชั้นตรง จากการตรวจสอบ พบว่า สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด และ สถานศึกษาชั้นตรง ส่วนใหญ่มีการรายงานผลการดำเนินงานตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด สำหรับ สกร.ระดับอำเภอ ส่วนใหญ่ไม่ได้รายงานผลการดำเนินงานมาที่ สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด จะรายงานผ่านระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ (DMIS) ทำให้ไม่ทราบปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น และไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันที่ส่งผลให้สำนักงาน สกร. ประจำจังหวัด ไม่สามารถสรุปผลการดำเนินงานโครงการในภาพรวมของจังหวัดได้ตามกำหนดระยะเวลา

ปัญหา อุปสรรค และ ข้อเสนอแนะ

ปัญหา และ อุปสรรค

จากการตรวจสอบการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ การสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการลงพื้นที่ พบว่า มีปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินโครงการ ดังนี้

๑. กรมส่งเสริมการเรียนรู้ จัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบจัดการศึกษาต่อเนื่อง กิจกรรมฝึกอาชีพล่าช้าและไม่ต่อเนื่อง ส่งผลให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ตามแผนที่กำหนด สถานศึกษาบางแห่งได้รับจัดสรรงบประมาณและกลุ่มเป้าหมายไม่สอดคล้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรม และตามหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๑) รวมถึง งบประมาณที่ได้รับเป็นค่าวัสดุฝึกน้อย ไม่เพียงพอต่อการจัดฝึกอาชีพตามหลักสูตรที่ประชาชนต้องการ

๒. หลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๑) ยังไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ ค่าครองชีพ หรือต้นทุนวัตถุดิบในปัจจุบัน กล่าวคือ ค่าตอบแทนวิทยากรอัตรา ๒๐๐.- บาทต่อชั่วโมง ซึ่งน้อยกว่าหน่วยงานอื่น ทำให้การจัดหาวิทยากรไม่ตรงตามเนื้อหาหลักสูตร วิทยากรส่วนใหญ่จะเป็นปราชญ์หรือภูมิปัญญา หรือผู้ที่ผ่านการฝึกอาชีพแล้วเข้ามาเป็นผู้สอน ยังขาดทักษะและขาดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ทำให้ไม่สามารถจัดหลักสูตรอาชีพใหม่ ๆ และวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการฝึกอาชีพให้แก่ประชาชน

๓. สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด และสถานศึกษาไม่ได้จัดทำหรือมีฐานข้อมูลหลักสูตรอาชีพที่กลุ่มเป้าหมายได้นำไปประกอบอาชีพและสร้างรายได้ไว้ และไม่ได้วิเคราะห์พิจารณาหลักสูตรการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพที่สถานศึกษาส่งมาขออนุมัติก่อนการจัดกิจกรรม ทำให้มีการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพแบบเดิม ๆ ซ้ำ ๆ รวมทั้ง หลักสูตรอาชีพยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน

๔. การกำหนดหลักสูตรอาชีพของสถานศึกษายังขาดการวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมเพียงพอของเนื้อหาหรือองค์ความรู้สำคัญให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ หรือตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้ง การจัดทำหลักสูตรบางหลักสูตรมีเนื้อหาและจำนวนชั่วโมง ไม่สอดคล้องเหมาะสมกับรูปแบบการจัดกิจกรรม

๕. การจัดกิจกรรมฝึกอาชีพของสถานศึกษา ปฏิบัติไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

๖. ผลผลิตภัณฑ์สินค้า สกร. ดีเด่น และ พรีเมียม ยังมีไม่หลากหลายประเภท ส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์จากเส้นพลาสติกหวายเทียม ซึ่งยังไม่โดดเด่นเท่าที่ควร และยังขาดการประสานการทำงานร่วมกับ

ภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมหรือเพิ่มช่องทางการตลาดเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์ที่มีผู้ผลิตเป็นจำนวนมาก รวมทั้ง ผลิตภัณฑ์สินค้ายังไม่สามารถต่อยอดรวมกลุ่มและจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน

๗. สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด และสถานศึกษา ไม่ได้จัดทำฐานข้อมูลผู้ผ่านการฝึกอาชีพ รายงานเพียงจำนวนผู้ผ่านการอบรม รวมทั้งไม่ได้มีการติดตามผู้ผ่านการฝึกอบรมว่านำไปใช้ประโยชน์หรือประกอบอาชีพและสร้างรายได้จริงหรือไม่

๘. สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดบางแห่ง ไม่ได้การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดกิจกรรม ทำให้ไม่ทราบปัญหา หรือ แก้ไขได้ทันที่ รวมทั้งขาดกระบวนการติดตาม การรายงานผลการนำเอาความรู้ไปใช้ของผู้ผ่านการฝึกอาชีพภายหลังการฝึกอาชีพตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การดำเนินงานการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฝึกอาชีพ) ภายใต้การดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เห็นควรดำเนินการดังนี้

๑. กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและสอดคล้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรม ตามหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๑) หรือจัดสรรตามพื้นที่จำนวนประชากร หรือกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ที่มีความต้องการฝึกอาชีพ

๒. กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรทบทวนหรือปรับปรุงหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาต่อเนื่อง และรูปแบบการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ ค่าครองชีพหรือต้นทุนวัตถุดิบในปัจจุบัน เช่น ค่าวัสดุ ค่าตอบแทนวิทยากร

๓. กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ควรปรับปรุงหลักสูตรอาชีพทุกหลักสูตร กำหนดเนื้อหา จำนวนชั่วโมงให้สอดคล้องกับหลักสูตรอาชีพเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐาน รองรับบริการได้รับคุณวุฒิ หรือเทียบวุฒิกับหน่วยงานหรือสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาชีพ

๔. สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาหลักสูตรการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพที่แต่ละสถานศึกษาส่งมาก่อนอนุมัติจัดกิจกรรมเพื่อให้เป็นไปในแนวทางหรือมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงกำหนดให้มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดกิจกรรมเป็นระยะๆ เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมจะได้ปรับปรุงแก้ไขได้ทันเวลา

๕. สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด และ สกร.ระดับอำเภอ ควรมีการคัดเลือกและกำหนดคุณสมบัติของวิทยากรในแต่ละหลักสูตร และขึ้นทะเบียนเพื่อให้สถานศึกษาสามารถคัดเลือกได้หลากหลายอาชีพตามความต้องการ

๖. สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด และ สกร.ระดับอำเภอ ควรจัดทำฐานข้อมูลหลักสูตรอาชีพที่นำไปประกอบเป็นอาชีพได้จริง และฐานข้อมูลผู้ผ่านการฝึกอาชีพที่นำไปใช้ประโยชน์ประกอบอาชีพสร้างรายได้ และติดตามผลผู้เรียนหลังผ่านการฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลไปปรับใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

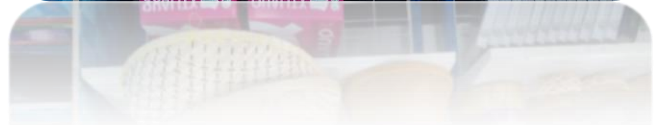
๗. สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด และ สกร.ระดับอำเภอ ควรมีการนิเทศติดตาม การดำเนินงานการจัดการศึกษาศุนย์ฝึกอาชีพชุมชน ของ ศกร.ตำบล อย่างต่อเนื่อง และให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบตรวจสอบเอกสารการเบิกจ่ายให้ถูกต้อง รวมทั้ง กำชับ ศกร.ตำบล ปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินงานที่กำหนดอย่างเคร่งครัด

๘. สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด และ สกร.ระดับอำเภอ และ ศกร.ตำบล ควรแสวงหาและบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการส่งเสริมสนับสนุนผลิตภัณฑ์สินค้าของศุนย์ฝึกอาชีพชุมชน รวมทั้ง สร้างโลโก้ หรือ แบนด์ ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เพื่อให้มีมาตรฐาน และสามารถรวมกลุ่มและจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน

ภาคผนวก

ภาพการลงพื้นที่ที่ตรวจดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

แนวทางการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๑. ความเป็นมา

โครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน เป็นโครงการสำคัญตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มีความสอดคล้องกับแผนระดับต่าง ๆ ในการดำเนินการขับเคลื่อนโครงการฯ ที่มีความสอดคล้องกับแผนระดับต่าง ๆ ดังนี้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๗๙) : ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ : ด้านการพัฒนาศักยภาพคนตลอดชีวิต แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) : ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ นโยบายรัฐบาล : นโยบายหลัก ข้อที่ ๘ การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ยุทธศาสตร์ตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ของกระทรวงศึกษาธิการ : ยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ แผนงานยุทธศาสตร์ : แผนงานยุทธศาสตร์เพื่อสนับสนุนด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ โครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมฝึกออาชีพให้ประชาชนระดับฐานรากที่อาศัยอยู่ในระดับตำบล ประกอบด้วยกลุ่มเป้าหมายผู้ด้อย พลาด ชาด โอกาสได้รับการพัฒนาสมรรถนะและทักษะในการประกอบอาชีพเพื่อการมีรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยใช้หลักสูตรการพัฒนาทักษะอาชีพระยะสั้น เพื่อให้ผู้ผ่านการฝึกออาชีพได้รับความรู้สามารถนำไปประกอบอาชีพ สร้างอาชีพ พัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน นอกจากนี้ยังเน้นการจัดการศึกษาที่ยึดพื้นที่เป็นฐานในการพัฒนา (Area – based Development) ใช้หลักสูตรอาชีพเป็นฐาน (Career – Based Education) ในหลักสูตร ๕ กลุ่มอาชีพ ได้แก่ หลักสูตรกลุ่มอาชีพด้านเกษตรกรรม หลักสูตรกลุ่มอาชีพด้านอุตสาหกรรม หลักสูตรกลุ่มอาชีพด้านพาณิชย์กรรมและบริการ หลักสูตรกลุ่มอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์ และหลักสูตรกลุ่มอาชีพและเฉพาะทาง ตลอดจนเน้นหลักสูตรการพัฒนาอาชีพ up – skill re – skill ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ข้อที่ ๓ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เป้าหมายเพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ

๒. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาอาชีพให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายของโครงการให้ได้รับความรู้ไปสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาสู่วิสาหกิจชุมชน

๒. เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้า ให้มีคุณภาพมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของตลาด มีการบูรณาการกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายให้เกิดการรวมกลุ่มและจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน

๓. เพื่อเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนให้เกิดช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าจากโครงการศูนย์ฝึกออาชีพชุมชน

๓. กลุ่มเป้าหมาย...

๓. กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทั่วไปที่อยู่ในกลุ่มวัยแรงงาน กลุ่มผู้พิการ และกลุ่มเป้าหมายตามนโยบายของรัฐบาล เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชนนอกระบบ กลุ่มประชาชนบริเวณชายแดนภาคใต้ กลุ่มประชาชนพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก กลุ่มประชาชนจังหวัดที่เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ทั้งนี้ ในการจัดหลักสูตรอาชีพขอให้สถานศึกษาคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่จัดกิจกรรมฝึกอาชีพด้วย

๔. สถานที่ดำเนินการ

๔.๑ การจัดกิจกรรมฝึกอาชีพ

สถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรอาชีพตามความต้องการของผู้เรียนโดยหลักสูตรที่จัดมุ่งให้ผู้ผ่านการฝึกอาชีพจากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน สามารถนำไปประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ การต่อยอดอาชีพเดิมให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่เพื่อเพิ่มมูลค่า การเพิ่มศักยภาพในการผลิต ส่งเสริมความรู้เรื่องบรรจภัณฑ์ และการส่งเสริมการขายผ่านระบบออนไลน์ โดยให้อยู่ในกระบวนการจัดทำหลักสูตร ๕ กลุ่มอาชีพ ได้แก่ หลักสูตรกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและบริการ ความคิดสร้างสรรค์ และอาชีพเฉพาะทาง ให้ครบกระบวนการจัดการเรียนการสอนในการส่งเสริมอาชีพเพื่อการมีงานทำและมีรายได้

ทั้งนี้ สถานศึกษาที่ดำเนินการขับเคลื่อนการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย กศน.อำเภอ จำนวน ๙๒๘ แห่ง กศน.ตำบล จำนวน ๗,๔๓๕ แห่ง ศูนย์ฝึกอาชีพและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน (๔ แห่ง ได้แก่ ชลบุรี กาญจนบุรี ชุมพร ปัตตานี เชียงราย มุกดาหาร สระแก้ว สุรินทร์ และอุดรธานี) ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนกาญจนาภิเษก (วิทยาลัยในวัง) และศูนย์วงเดือน อาคมสุทัศน์

โดยในการจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง ภายใต้หลักสูตรการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำของสำนักงาน กศน. ดำเนินการ ดังนี้

๔.๑.๑ กศน.อำเภอ และ กศน.ตำบล ดำเนินการจัดกิจกรรมรูปแบบกลุ่มสนใจ ชั้นเรียนวิชาชีพ และกิจกรรม “๑ อำเภอ ๑ อาชีพ” ให้สถานศึกษากำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรที่มีการจัดฝึกอบรมเพื่อให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพหรือพัฒนาต่อยอด ได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

๔.๑.๒ ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน (๔ แห่ง) ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนกาญจนาภิเษก (วิทยาลัยในวัง) และศูนย์วงเดือน อาคมสุทัศน์ ดำเนินการจัดกิจกรรมในรูปแบบกลุ่มสนใจ และชั้นเรียนวิชาชีพ โดยกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรที่มีการจัดฝึกอบรมเพื่อให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพหรือพัฒนาต่อยอดได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

๔.๒ กิจกรรมสหกรรมวิชาการ “กศน. สร้างอาชีพ สร้างรายได้”

ดำเนินการจัดงานภายใต้กิจกรรมส่งเสริมการฝึกอาชีพ และการสร้างช่องทาง การจำหน่าย รวมถึง การนำเสนอสหกรรมวิชาการด้านอาชีพ/การจัดประกวดอาชีพและการจัดการส่งเสริมการตลาดเพื่อฝึกการจำหน่ายจากการปฏิบัติจริงสหกรรมวิชาการ “กศน. สร้างงาน สร้างรายได้” เคลื่อนที่ ทั้งนี้ จะกำหนดสถานที่และวันในการจัดกิจกรรมเมื่อดำเนินการจัดฝึกอาชีพไประยะหนึ่งแล้ว โดยเบิกจ่ายตามระเบียบค่าใช้จ่ายในการจัดงาน

๔.๓ กิจกรรมนิเทศติดตามและประเมินผล

สำนักงาน กศน.จังหวัดทุกแห่ง/กทม. ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติงานการนิเทศติดตาม และประเมินผลโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของสถานศึกษาในสังกัด

ภาพที่ ๑...

ภาพที่ ๑ ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

๕. การจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฝึกอาชีพ)

ดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๓) สถานศึกษาดำเนินการฝึกอาชีพ ตามภารกิจโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ดังนี้

๕.๑ รูปแบบกลุ่มสนใจ ตั้งแต่ ๓ - ๓๐ ชั่วโมง เป็นผู้ที่มีความรู้เบื้องต้นสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง และพัฒนาอาชีพเดิม สร้างอาชีพเสริมและสามารถนำไปประกอบอาชีพเบื้องต้นได้จริง วัตถุประสงค์ มุ่งเน้นให้ผู้ผ่านการฝึกหลักสูตรอาชีพตามความต้องการ สามารถนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ หรือมีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน

๕.๒ รูปแบบชั้นเรียน ตั้งแต่ ๓๓ ชั่วโมงขึ้นไป เป็นผู้ที่มีความรู้ความชำนาญสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพ สร้างอาชีพเพิ่มรายได้ ก้าวเข้าสู่งานอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การผลิตเพื่อการจำหน่ายและเพื่อการบริโภคก้าวเข้าสู่งานอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน วัตถุประสงค์ มุ่งเน้นให้ผู้ผ่านการฝึกหลักสูตรอาชีพตามความต้องการ สามารถนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ หรือมีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน

กิจกรรม ๓ อำเภอ ๓ อาชีพ สามารถจัดกิจกรรมในรูปแบบกลุ่มสนใจ หรือชั้นเรียน หรือจัดตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร และกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับมอบหมาย การดำเนินงานเป็นการฝึกหลักสูตรอาชีพ ไม่ว่าจะจัดในรูปแบบกลุ่มสนใจ หรือชั้นเรียน วัตถุประสงค์ มุ่งเน้นให้ผู้ผ่านการฝึกหลักสูตรอาชีพตามความต้องการ สามารถนำไปประกอบอาชีพ สร้างรายได้ หรือมีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน

เน้นการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำใน ๕ กลุ่มอาชีพ ได้แก่ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คหกรรม อาชีพเฉพาะทางหรือการบริการ รวมถึงการเน้นอาชีพช่างพื้นฐาน และหลักสูตรอาชีพ re - skill และ up - skill ทั้งนี้หลักสูตรอาชีพ re - skill และ up - skill สามารถเข้าใช้งานที่เว็บไซต์ <http://pattana.nfe.go.th/quick-win> ของกลุ่มพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

๖. ตัวชี้วัด...

๖. ตัวชี้วัดเป้าหมายโครงการ (Outputs) และตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Outcomes)

๖.๑ ตัวชี้วัดเป้าหมายโครงการ (Outputs) กิจกรรมฝึกทักษะอาชีพ โดยสถานศึกษา กศน. อำเภอ และ กศน.ตำบล ดังนี้

๖.๑.๑ Outputs เชิงปริมาณ : ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๔๐๐,๐๐๐ คน ที่อาศัยอยู่ระดับอำเภอ และตำบล ได้รับโอกาสในการฝึกอาชีพและทักษะเบื้องต้น ตามภารกิจการศึกษาต่อเนื่องจากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน

๖.๑.๒ Outputs เชิงคุณภาพ : ร้อยละ ๘๐ ของประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสในการฝึกอาชีพและทักษะเบื้องต้นจากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน นำความรู้ไปสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาวิสาหกิจชุมชน จัดทำฐานข้อมูลหลักสูตรจำแนกเป็นรายกลุ่มอาชีพของ กศน.อำเภอ จัดทำฐานข้อมูลผู้ผ่านการฝึกหลักสูตรจำแนกเป็นรายกลุ่มอาชีพ และจัดทำฐานข้อมูลการจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ผู้ผ่านการฝึกอาชีพจดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

๖.๒ ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Outcomes) : ยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้า ให้มีคุณภาพมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของตลาด มีการบูรณาการกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายให้เกิดการรวมกลุ่มและจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนเกิดผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ กศน. ตีเด่น/พรีเมียม

๗. ขั้นตอนการคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ กศน.ตีเด่น /พรีเมียม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๗.๑ สำนักงาน กศน.จังหวัดทุกแห่ง/กทม. จัดทำเกณฑ์การคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ กศน.ตีเด่น ระดับจังหวัด และ กศน.พรีเมียม ระดับจังหวัด โดยดำเนินการคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ กศน.ตีเด่นระดับจังหวัด แห่งละ ๑๐ ผลิตภัณฑ์ และคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ กศน.พรีเมียม ระดับจังหวัด แห่งละ ๓ ผลิตภัณฑ์

๗.๒ สถานศึกษา กศน.อำเภอ/เขต จัดทำเกณฑ์การคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ กศน.ตีเด่น ระดับตำบล, ระดับอำเภอ โดยดำเนินการคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ กศน.ตีเด่น ระดับตำบล แห่งละ ๒ ผลิตภัณฑ์ และคัดเลือกเป็นผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ กศน. ตีเด่น ระดับอำเภอ แห่งละ ๓ ผลิตภัณฑ์

๗.๓ ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน (๔ จังหวัด) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกาญจนาภิเษก (วิทยาลัยในวัง) และศูนย์วงเดือน อาคมสุรัตน์ฯ จัดทำเกณฑ์การคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ กศน. กศน.พรีเมียม คัดเลือก แห่งละ ๓ ผลิตภัณฑ์ รวมจำนวน ๓๓ ผลิตภัณฑ์

หมายเหตุ : ดำเนินการคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนดครบ ทุกปีงบประมาณ

๑. การคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ กศน. ตีเด่น/พรีเมียม ในระดับจังหวัด ให้พิจารณาจากผลการดำเนินการโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยหลักเกณฑ์การพิจารณาให้พิจารณาจากหลักสูตรที่ประสบความสำเร็จที่ผู้ผ่านการฝึกอาชีพนำไปประกอบอาชีพและสร้างรายได้และควรเป็นผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการใหม่ ๆ ไม่ให้เหมือนผลิตภัณฑ์สินค้าในปีที่ผ่านมา

๒. สำนักงาน กศน.จังหวัดทุกแห่ง/กทม. ให้จัดทำฐานข้อมูลหลักสูตรอาชีพที่ประสบความสำเร็จที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้นำไปประกอบอาชีพและสร้างรายได้ หรือมีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน และมีผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ กศน.ตีเด่น /พรีเมียม ในระดับจังหวัด ทุกปีงบประมาณ

๓. กศน.อำเภอ...

๓. กศน.อำเภอ/เขต ให้จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรอาชีพที่ประสบความสำเร็จที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้นำไปประกอบอาชีพและสร้างรายได้ หรือมีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน และมีผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ กศน.ดีเด่น ในระดับอำเภอ/เขต และระดับตำบล/แขวง ทุกปีงบประมาณ

๔. ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน (๔ จังหวัด) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกาญจนาภิเษก (วิทยาลัยโนนวัง) และศูนย์วงเดือน อากาศสุทัศน์ จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรอาชีพที่ประสบความสำเร็จที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายนำไปประกอบอาชีพและสร้างรายได้ หรือมีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน และมีผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ กศน. พรีเมียม ทุกปีงบประมาณ

ภาพที่ ๒ ขั้นตอนการคัดเลือกผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ กศน. ดีเด่น /พรีเมียม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๘.การนิเทศ...

๘. การนิเทศติดตามและประเมินผลโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖

๘.๑ การนิเทศติดตามและประเมินผลในระดับจังหวัด สำนักงาน กศน.จังหวัดทุกแห่ง/กทม. ดำเนินการนิเทศติดตามและประเมินผลโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนของสถานศึกษาในสังกัด โดยแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศติดตามฯ ในระดับจังหวัด จัดทำแผนปฏิบัติงานการนิเทศติดตามฯ ใช้แบบนิเทศติดตามการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (กศ.ตน. ๓๐) ตามงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงาน กศน. พร้อมทั้งสรุปรายงานผลการนิเทศติดตามฯ ส่งมายังสำนักงาน กศน. แห่งละ ๑ เล่ม

๘.๒ การติดตามระดับสำนักงานด้วยระบบ DMIS เพื่อให้สถานศึกษารายงานข้อมูลผ่านระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการของสำนักงาน กศน. (DMIS) ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยกำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่ง รายงานผลการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ตามกรอบระยะเวลาที่สำนักงาน กศน. กำหนด

๘.๓ การรายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วน สำนักงาน กศน.จังหวัดทุกแห่ง/กทม. และสถานศึกษาชั้นตรงด้านอาชีพ รายงานผลการดำเนินงานตามกรอบระยะเวลาที่สำนักงาน กศน. กำหนด

๘.๔ การรายงานผลการดำเนินงานโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ สำนักงาน กศน.จังหวัดทุกแห่ง/กทม. และสถานศึกษาชั้นตรงด้านอาชีพ รายงานผลการดำเนินงานตามแบบฟอร์มรายงานฯ ตามกรอบระยะเวลาที่สำนักงาน กศน. กำหนด

๙. การทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย

๙.๑ เน้นการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย องค์กรในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาอื่น เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้า/บริการ กศน. ดีเด่น /พรีเมียม รวมถึงส่งเสริมช่องทางการจำหน่ายสินค้าผ่านระบบออนไลน์กับหน่วยงานภาคีเครือข่าย

๙.๒ จัดทำฐานข้อมูลแหล่งเงินทุนในอัตราดอกเบี้ยต่ำ โดยบูรณาการกับหน่วยงานสถาบันการเงิน กองทุนหมู่บ้าน กรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้ความรู้ทางการเงินและช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุนสำหรับประชาชนผู้ผ่านการฝึกอาชีพจากโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนสู่การเป็นผู้ประกอบการ

๙.๓ บูรณาการกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ในการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพ และการนำไปสู่การจัดตั้งกลุ่มอาชีพในรูปแบบต่าง ๆ

ที่ ศธ ๐๓๐๐๒/ ๑๘๙๙

กรมส่งเสริมการเรียนรู้
กระทรวงศึกษาธิการ
กทม. ๑๐๓๐๐

๑๙ มีนาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจกรณีการยืมเงินราชการไปจัดโครงการฝึกอบรมประชาชน

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัด/กรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๖๒

๒. คำสั่งกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ที่ ๓/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ เรื่อง มอบอำนาจให้ผู้ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดและผู้ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ปฏิบัติราชการแทน

ด้วยมีข้อหารือ กรณีการยืมเงินราชการเพื่อจ่ายเป็นค่าวิทยากรในโครงการฝึกอบรมประชาชนว่าสามารถปฏิบัติได้หรือไม่ อย่างไร

กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ขอเรียนว่า ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้วางแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องไว้ ดังนี้

๑. อำนาจการอนุมัติจ่ายเงิน

ข้อ ๓๖ (๑) กำหนดว่า ส่วนราชการในราชการบริหารส่วนกลาง ให้เป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการระดับกรม หรือผู้ที่หัวหน้าส่วนราชการระดับกรมมอบหมาย ซึ่งดำรงตำแหน่งประเภทบริหาร ประเภทอำนวยการ ประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ หรือประเภททั่วไป ระดับอาวุโส หรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือผู้ที่มิยศตั้งแต่พันโท นาวาโท นาวาอากาศโท หรือพันตำรวจโทขึ้นไป

ส่วนราชการในราชการบริหารส่วนกลางที่มีสำนักงานอยู่ในส่วนภูมิภาคหรือแยกต่างหากจากกระทรวง ทบวง กรม หัวหน้าส่วนราชการระดับกรมจะมอบหมายให้หัวหน้าสำนักงานเป็นผู้อนุมัติสำหรับหน่วยงานนั้นก็ได้

ข้อ ๕๖ กำหนดว่า ให้ผู้มีอำนาจอนุมัติการจ่ายเงินตามข้อ ๓๖ เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติการจ่ายเงินยืมด้วย

๒. หลักเกณฑ์การเบิกจ่ายเงินยืมของส่วนราชการ

ข้อ ๕๙ กำหนดว่า การอนุมัติให้ยืมเงินเพื่อใช้ในราชการ ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติให้ยืมเฉพาะเท่าที่จำเป็น และห้ามมิให้อนุมัติให้ยืมเงินรายใหม่ในเมื่อผู้ยืมมิได้ชำระคืนเงินยืมรายเก่าให้เสร็จสิ้นไปก่อน

ข้อ ๖๓ กำหนดว่า การเบิกเงินเพื่อจ่ายเป็นเงินยืมให้แก่บุคคลใดในสังกัดยืมเพื่อปฏิบัติราชการให้กระทำได้เฉพาะงบรายจ่ายหรือรายการ ดังต่อไปนี้ (๒) รายการค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ

/เมื่อพิจารณา...

เมื่อพิจารณาระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบกับข้อ ๒๓ ของคำสั่งกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ที่ ๗/๒๕๖๖ สั่ง ณ วันที่ ๒๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ เรื่อง มอบอำนาจให้ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัด และผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ปฏิบัติราชการแทน อธิบดีกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ได้มอบอำนาจในการปฏิบัติเกี่ยวกับการรับจ่าย การเก็บรักษา การนำส่ง การตรวจสอบ การอนุมัติก่อนนี้ผู้พ้น การอนุมัติจ่ายเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณประเภทอื่น รวมทั้งการอนุมัติเงินยืมและการลงนาม ในสัญญาเงินยืม

ดังนั้น อำนาจในการเบิกจ่ายเงินยืมให้แก่บุคคลใดในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัด หรือสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ยืมเพื่อนำไปจ่ายเป็นรายการค่าตอบแทน ใช้สอย และวัสดุ ในการจัดโครงการฝึกอบรมประชาชน จึงเป็นอำนาจของผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัด หรือผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร และโดยการใช้ดุลพินิจดังกล่าวให้พิจารณาอนุมัติ ให้ยืมเท่าที่จำเป็นและปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนด

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด จึงแจ้งชักชวนความเข้าใจมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายธนกร ตอนเหนือ)

ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
รักษาราชการแทนอธิบดีกรมส่งเสริมการเรียนรู้

กลุ่มการคลังและสินทรัพย์

โทร. ๐ ๒๒๘๒ ๐๘๐๕

โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๔๘๐๔

ด่วนที่สุด

ที่ ศธ ๐๒๑๐.๐๔/๖๖๒๓

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กทม. ๑๐๑๐๐

๕ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง หลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน. พ.ศ. ๒๕๖๓

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน. จังหวัด/กทม. และสถานศึกษาขึ้นตรงทุกแห่ง

อ้างถึง ๓. หนังสือ สำนักงาน กศน. ที่ ศธ ๐๒๑๐.๐๔/๒๑๘๕ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๓

๒. หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๒๑๐.๑๑๗๗/๒๑๒๓ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย หลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน. พ.ศ. ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงาน กศน. ได้มีหนังสือแจ้งหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน. มาเพื่อทราบและถือปฏิบัติดังนี้

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงาน กศน. ได้ดำเนินการปรับปรุงหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน. พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนของสถานศึกษา สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ดังนั้น สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จึงขอเกลี้ยกล่อมหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน. ตามหนังสือที่อ้างถึง ๓. และ ๒. และให้สถานศึกษาถือปฏิบัติ ตามหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนของสถานศึกษา สังกัด สำนักงาน กศน. พ.ศ. ๒๕๖๓ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(นายกฤษชัย อรุณรัตน์)

เลขาธิการ กศน. ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงาน กศน.

กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ

โทร. ๐ ๒๕๒๕๑ ๓๐๕๑๐

โทรสาร ๐ ๒๕๒๕๒ ๒๔๕๙๘

**หลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงาน กศน. พ.ศ. ๒๕๖๓**

ด้วยสำนักงาน กศน. มีความประสงค์จะให้สถานศึกษาสังกัด สำนักงาน กศน. ดำเนินการจัดฝึกอบรมประชาชน โดยการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต กิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนและการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมฝึกอบรมประชาชนให้กับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน. เพื่อถือปฏิบัติ โดยเคร่งครัดและเป็นไปแนวทางเดียวกันดังต่อไปนี้

ความหมาย

การฝึกอบรมประชาชน หมายถึง การอบรม การศึกษาดูงาน การจัดเวทีประชาคม หรือกิจกรรมอื่นที่มีลักษณะเป็นการฝึกอบรม ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต กิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน และการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้บริการประชาชน ได้รับความรู้ มีเจตคติและทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน โดยมีโครงการและหลักสูตรที่มีช่วงระยะเวลาการจัดที่แน่นอน

ขั้นตอนการดำเนินการฝึกอบรมประชาชน ดังนี้

๑. สถานศึกษาจะต้องจัดทำโครงการฝึกอบรมประชาชนพร้อมหลักสูตรบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา เสนอขอความเห็นชอบต่อสำนักงาน กศน. จังหวัด/กรม (กรณีมีการเปลี่ยนแปลงไปจากที่ได้รับความเห็นชอบไว้เดิม ให้ขออนุมัติและขอความเห็นชอบเป็นกรณีไป ยกเว้นสถานศึกษาชั้นตรง ให้ดำเนินการตามที่ได้รับมอบอำนาจ

๒. ขออนุมัติโครงการและหลักสูตรการฝึกอบรมประชาชน ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาอนุมัติภายในวงเงินคงเหลือที่ได้รับมอบอำนาจ ด้านการเงินของสถานศึกษาต้องได้รับความเห็นชอบและอนุมัติจากผู้มีอำนาจ

- ๓. ดำเนินการฝึกอบรมประชาชนตามโครงการ/หลักสูตร ที่ได้รับความเห็นชอบแล้ว
- ๔. สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน เสนอสำนักงาน กศน. จังหวัด/กรม

สำหรับสถานศึกษาชั้นตรง ให้รายงานผลการดำเนินงานต่อสำนักงาน กศน. เป็นวงเงินคงเหลือหรือตามที่ได้รับมอบหมาย กศน. กำหนด

การจัดฝึกอบรมประชาชน ประกอบด้วย

- ๑. โครงการ/หลักสูตร ระยะเวลาตามความเหมาะสม
- ๒. กลุ่มเป้าหมาย เป็นประชาชนทั่วไป โครงการ/หลักสูตรละไม่ต่ำกว่า ๑๕ คน
- ๓. การประเมินผล ใช้รูปแบบการประเมินความพึงพอใจ และการประเมินกันตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหลังการฝึกอบรม
- ๔. หลักฐานการผ่านการอบรม มอบวุฒิบัตรโดยผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมจะต้องมีระยะเวลาในการฝึกอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของโครงการ/หลักสูตร สำหรับการจัดเวทีประชาคมให้สถานศึกษาพิจารณาตามความเหมาะสม

ค่าใช้จ่าย...

ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมประชาชนเบิกจ่ายได้ ดังนี้

๑. ค่าอาหารไม่เกินมื้อละ ๑๒๐ บาท/คน
 ๒. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ไม่เกินมื้อละ ๑๕ บาท/คน
 ๓. ค่าตอบแทนวิทยากร ในอัตราไม่เกินชั่วโมงละ ๕๐๐ บาท
 ๔. ค่าของสมนาคุณในการศึกษาดูงานให้เบิกเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน ๑,๕๐๐ บาท
 ๕. ค่าวัสดุในการจัดฝึกอบรม เท่าที่จำเป็น เหมาะสมและประหยัด
 ๖. ค่าเช่าอุปกรณ์ต่าง ๆ ตามความจำเป็น เหมาะสมและประหยัด
 ๗. ค่าเช่าสถานที่จัดอบรมตามความจำเป็น เหมาะสมและประหยัด ตามที่ผู้ให้บริการเรียกเก็บ ทั้งนี้ให้พิจารณาสถานที่ที่ไม่มีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายเป็นอันดับแรก
 ๘. ค่าเช่ารถยนต์สาธารณะหรือค่าจ้างรถยนต์สาธารณะ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐
- ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายตามข้อ ๑ - ๘ ให้เบิกจ่ายได้เท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็น เหมาะสม และประหยัดภายในวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

ด่วนที่สุด

ที่ ศธ ๐๒๑๐.๐๔/๕๖๖๖

สำนักงาน กศน.
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กทม. ๑๐๓๐๐

๒๗ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง หลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๓)

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. และสถานศึกษาขึ้นตรงทุกแห่ง

อ้างถึง หนังสือสำนักงาน กศน. ที่ ศธ ๐๒๑๐.๐๔/๒๐๗๗ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๙

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงาน กศน. ได้มีหนังสือแจ้งหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๙) สังกัดสำนักงาน กศน. ให้กับผู้อำนวยการ กศน.จังหวัด/กทม. และสถานศึกษาขึ้นตรงทุกแห่ง ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงาน กศน. ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการฯ และประชุมคณะทำงานบรรณาธิการการจัดทำเอกสารแนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยมีนางสาวอังฉา สากระจาย ข้าราชการบำนาญ (อดีตรองเลขาธิการสำนักงาน กศน.) เป็นประธาน ตามมติที่ประชุมเห็นควรให้ดำเนินการปรับหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๓) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การเบิกค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาต่อเนื่องของสถานศึกษาสอดคล้องกับสภาวะการดำเนินงานปัจจุบัน จึงขอยกเลิกหนังสือสำนักงาน กศน. ที่ ศธ ๐๒๑๐.๐๔/๒๐๗๗ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๙ และให้ดำเนินการเบิกค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ ดังนี้

๑. รูปแบบกลุ่มสนใจ ๒ ลักษณะ คือ

(๑) ลักษณะการจัดรูปแบบกลุ่มสนใจตามความต้องการและความสนใจ ผู้เรียนตั้งแต่ ๖ คนขึ้นไป หลักสูตรไม่เกิน ๓๐ ชั่วโมง การเบิกจ่ายค่าตอบแทนวิทยากรชั่วโมงละไม่เกิน ๒๐๐ บาท ค่าวัสดุให้เบิกจ่ายได้ในกรณีที่มีค่าวัสดุฝึกปฏิบัติเท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็น เหมาะสม ประหยัดเพื่อประโยชน์ของทางราชการ ได้ไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท/กลุ่ม

(๒) ลักษณะการจัดรูปแบบกลุ่มสนใจตามภารกิจ โดยผู้เรียนสมัครเรียน ณ สถานที่จัดหลักสูตรไม่เกิน ๕ ชั่วโมง การเบิกจ่ายค่าตอบแทนวิทยากรชั่วโมงละไม่เกิน ๒๐๐ บาท ค่าวัสดุให้เบิกจ่ายได้ในกรณีที่มีการฝึกปฏิบัติ ได้ไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท/กลุ่ม

๒. รูปแบบชั้นเรียนวิชาชีพ หลักสูตร ๓๓ ชั่วโมงขึ้นไป โดยมีผู้เรียนจำนวนกลุ่มละ ๑๑ คนขึ้นไป ให้ดำเนินการเบิกค่าใช้จ่าย ดังนี้

(๑) ค่าตอบแทนวิทยากร เบิกจ่ายชั่วโมงละ ไม่เกิน ๒๐๐ บาท

(๒) ค่าวัสดุฝึกวิชาชีพ จ่ายเป็นค่าวัสดุไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท และหากรายวิชาชีพใดมีความจำเป็นต้องใช้ค่าวัสดุเกินกว่าที่กำหนด ให้ขอความเห็นชอบต่อผู้อำนวยการสำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. โดยผ่านคณะกรรมการที่สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม. แต่งตั้งเพื่อพิจารณาตามความเหมาะสมและสภาพจริง ภายในวงเงินงบประมาณและเป้าหมายที่ได้รับจัดสรร

/ตั้งมี

ตั้งมีรายละเอียดในเอกสารแนวทางการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๑) ซึ่งหน่วยงาน
สถานศึกษาสามารถ Download ได้ที่ www.nfe.go.th

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และแจ้งหน่วยงาน สถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน กศน. รับทราบและ
ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

นายชญชัย อรุณรัตน์
เลขาธิการ กศน.

กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ
โทร. ๐ ๒๒๕๓ ๙๐๕๖
โทรสาร ๐ ๒๒๕๖ ๒๕๕๔
E-mail opd_nfe@nfe.go.th